

Erasmus+ Project
Developing Professional Qualifications and Training
for European Behaviour Analysts

Πνευματικό Προϊόν 2: Αναφορά Επαρκειών EuroBA στα Εθνικά Δίκτυα
Προσόντων Έξι Συνεργατών

2023

Οι συνέταιροι του EuroBA εκπροσωπούν τις εξής χώρες: Ενωμένη Βασιλεία, Τσεχία, Ολλανδία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Σουηδία και Ιταλία.

	Ulster University, School of Psychology, Northern Ireland (UK)
 QUEEN'S UNIVERSITY BELFAST	CENTRE FOR BEHAVIOUR ANALYSIS Queen's University Belfast, Centre for Behaviour Analysis, Northern Ireland (UK)
	Masaryk University, Institute for Research in Inclusive Education, Czech Republic
	Erasmus University Rotterdam, School of Social and Behavioural Sciences , Netherlands
	NeuroHero Dublin Ireland
	Panteion University of Social and Political Sciences, Laboratory of Experimental and Applied Behaviour Analysis, Hellenic Republic
	University of Stockholm Department of Special Education Sweden
	European Institute of the Study of Human Behaviour Italy
	Parents Education as Autism Therapists Northern Ireland (UK)

Περίληψη Έργου

Αυτό το έργο είναι το αποτέλεσμα συνεργασίας ανάμεσα σε διεθνείς συνεργάτες από το Ηνωμένο βασίλειο, την Τσεχία, την Ολλανδία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα, τη Σουηδία και την Ιταλία. Το έργο ωφελήθηκε από μια Επαγγελματική Συμβουλευτική Ομάδα (PAG) οποία συμπεριλάμβανε 16 περαιτέρω Ευρωπαϊκές χώρες για να διασφαλίσει ότι τα πρότυπα και οι επάρκειες που αναπτύσσονται στο έργο είναι αποδεκτά σε όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες.

Οι συνολικοί στόχοι του έργου ήταν να διευκολύνει τη διαφάνεια και την αναγνώριση των προσόντων για τους αναλυτές της συμπεριφοράς στην Ευρώπη. Το επάγγελμα του αναλυτή της συμπεριφοράς άρχισε στις αρχές τις δεκαετίας του 1970 στη Βόρεια Αμερική (Carr, 2011, Hughes & Shook, 2007). Ωστόσο, δεν είναι επίσημα αναγνωρισμένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Για να μπορούν οι αναλυτές της συμπεριφοράς να ασκούν το επάγγελμα στην ΕΕ με τις ίδιες προσδοκίες σχετικά με τη γνώση, τις ικανότητες, και την αυτονομία και τις ευθύνες, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα ξεκάθαρο εύρος δεξιοτήτων για το επάγγελμα.

Το έργο έχει 6 Πνευματικά Προϊόντα (ΙΟ). Το ΙΟ1 καλύπτει επαγγελματικά πρότυπα αναφορικά με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF). Το ΙΟ2 συνοψίζει την ανάπτυξη των προσόντων του αναλυτή της συμπεριφοράς στο πλαίσιο των Εθνικών Πλαισίων Προσόντων (NQF) των 6 συνεργατών. Το ΙΟ3 παρέχει ένα λεπτομερές γλωσσάρι όρων στις γλώσσες των συνεργατών. Το ΙΟ4 συνοψίζει το πλαίσιο ικανοτήτων για το εισαγωγικό επίπεδο EuroBA – Τεχνικοί (EuroBA – T). Το ΙΟ5 είναι το πλαίσιο ικανοτήτων για το επίπεδο EuroBA - Master's (EuroBA – M). Το ΙΟ6 είναι ένα διαδικτυακό μάθημα με πολυμέσα εισαγωγικού επιπέδου στις 6 γλώσσες των συνεργατών.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	5
Τσεχία.....	6
<i>Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Τσεχία.....</i>	<i>6</i>
<i>Αντιστοιχία ανάμεσα στα Δίκτυα Προσόντων της Τσεχίας και της Ευρώπης.....</i>	<i>11</i>
<i>Το Εισαγωγικό Επίπεδο Επάρκειας EuroBA Αναφορικά με το NQF της Τσεχίας.....</i>	<i>14</i>
<i>Το Επίπεδο Επάρκειας EuroBA-Master's Αναφορικά με το NQF της Τσεχίας.....</i>	<i>14</i>
Ελλάδα.....	15
<i>Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Ελλάδα.....</i>	<i>15</i>
<i>Αντιστοιχία ανάμεσα στα Δίκτυα Προσόντων της Ελλάδας και της Ευρώπης.....</i>	<i>17</i>
<i>Το Εισαγωγικό Επίπεδο Επάρκειας EuroBA Αναφορικά με το NQF της Ελλάδας.....</i>	<i>20</i>
<i>Το Επίπεδο Επάρκειας EuroBA-Master's Αναφορικά με το NQF της Ελλάδας.....</i>	<i>20</i>
Ολλανδία.....	20
<i>Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Ολλανδία.....</i>	<i>20</i>
<i>Αντιστοιχία ανάμεσα στα Δίκτυα Προσόντων της Ολλανδίας και της Ευρώπης.....</i>	<i>23</i>
<i>Το Εισαγωγικό Επίπεδο Επάρκειας EuroBA Αναφορικά με το NQF της Ολλανδίας.....</i>	<i>26</i>
<i>Το Επίπεδο Επάρκειας EuroBA-Master's Αναφορικά με το NQF της Ολλανδίας.....</i>	<i>26</i>
Σουηδία.....	27
<i>Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Σουηδία.....</i>	<i>27</i>
<i>Αντιστοιχία ανάμεσα στα Δίκτυα Προσόντων της Σουηδίας και της Ευρώπης.....</i>	<i>28</i>
<i>Το Εισαγωγικό Επίπεδο Επάρκειας EuroBA Αναφορικά με το SEQF της Σουηδίας.....</i>	<i>32</i>
<i>Το Επίπεδο Επάρκειας EuroBA-Master's Αναφορικά με το SEQF της Σουηδίας.....</i>	<i>32</i>
Ιταλία.....	32
<i>Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Ιταλία.....</i>	<i>32</i>
<i>Αντιστοιχία ανάμεσα στα Δίκτυα Προσόντων της Ιταλίας και της Ευρώπης.....</i>	<i>34</i>
<i>Το Εισαγωγικό Επίπεδο Επάρκειας EuroBA Αναφορικά με το NQF της Ιταλίας.....</i>	<i>37</i>
<i>Το Επίπεδο Επάρκειας EuroBA-Master's Αναφορικά με το NQF της Ιταλίας.....</i>	<i>37</i>
Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.....	38
<i>Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο.....</i>	<i>38</i>
<i>Αντιστοιχία ανάμεσα στα Δίκτυα Προσόντων του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ευρώπης.....</i>	<i>40</i>
<i>Το Εισαγωγικό Επίπεδο Επάρκειας EuroBA Αναφορικά με το NQF του Ηνωμένου Βασιλείου.....</i>	<i>44</i>
<i>Το Επίπεδο Επάρκειας EuroBA-Master's Αναφορικά με το NQF του Ηνωμένου Βασιλείου.....</i>	<i>44</i>

Σύνοψη.....	44
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	49

Εισαγωγή

Αυτό το έγγραφο περιγράφει το πώς η επάρκεια των Ευρωπαϊών Αναλυτών και Αναλυτριών της Συμπεριφοράς (EuroBA) μπορεί να αναφερθεί στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (NQF) των έξι συνεργαζόμενων χωρών: το Ηνωμένο Βασίλειο (UK), την Τσεχία (Czechia), την Ελλάδα (Greece), την Ολλανδία, τη Σουηδία, και την Ιταλία. Το Πνευματικό Προϊόν 2 (IO2) τεκμηριώνει τα συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα για επάρκειες του EuroBA όσον αφορά στο NQF για κάθε συνεργαζόμενη χώρα. Η αναφορά των επαρκειών του EuroBA στα τοπικά NQF στις συνεργαζόμενες χώρες αποτελεί ένα από τα αποτελέσματα του έργου Erasmus+ με τίτλο **Developing Professional Qualifications and Training for European Behavior Analysts (2020-2023)**.

Το EQF είναι ένα εργαλείο για επαγγελματική διαφάνεια και κινητικότητα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, βασισμένο σε κατευθυντήριες γραμμές για αντιστοίχιση μαθησιακών αποτελεσμάτων ενός δεδομένου επαγγέλματος από μια χώρα σε μια άλλη. Η επιτυχία του εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες της ΕΕ αναφέρουν τους δικούς τους περιγραφές επιπέδου NQF σε εκείνους του EQF (European Commission, 2011). Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα συστήματα επαγγελματικών προσόντων δεν αναφέρονται ευθέως στα αντίστοιχα του EQF. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχει κυριολεκτικά κανένα επάγγελμα το οποίο αναγνωρίζεται νομικά σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Τα επαγγέλματα πρέπει να αναγνωριστούν σε εθνικό επίπεδο πρώτα, πριν να μπορέσουν να τεθούν υπό διαπραγμάτευση συνεργατικές συμφωνίες αναγνώρισης για την κινητικότητα του προσωπικού όταν τα εθνικά επίπεδα προσόντων επίσημα συνδέονται στο EQF μέσω της διαδικασίας αναφοράς. Έτσι, για τα Ευρωπαϊκά προσόντα των αναλυτών της συμπεριφοράς, το σχετικό εθνικό σύστημα προσόντων είναι ένα συμπαγές σημείο αναφοράς αρχικά. Για το σκοπό της διεθνούς διαφάνειας και κινητικότητας, μόλις τα προσόντα έχουν αναγνωριστεί νομικά και το επίπεδο κατάρτισης σε κάθε εθνικό σύστημα έχει συμφωνηθεί, τα επίπεδα επάρκειας του EuroBA μπορούν να αναφερθούν σε ένα επίπεδο EQF και να επιτευχθεί μια πανευρωπαϊκή συμφωνία.

Τα Εθνικά Σημεία Συντονισμού κάθε μιας από τις επτά χώρες¹ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανάπτυξης EuroBA έχουν αναθεωρήσει τα NQF τους για να αντιστοιχούν στα οκτώ επίπεδα μαθησιακών αποτελεσμάτων EQF. Δεδομένου του ότι τα NQF παρέχουν τα λειτουργικά σημεία της αναφοράς για τα επίπεδα προσόντων EuroBA σε κάθε χώρα, και το NQF της κάθε χώρας είναι μοναδικό, ο σκοπός αυτού του εγγράφου είναι το να συγκεκριμενοποιήσει, για κάθε συμμετέχουσα χώρα, το δικό της ατομικό NQF σε αντιστοιχία με το NQF που αναφέρεται στο Πνευματικό Προϊόν 1. Το παρόν έγγραφο (IO2) παρέχει τεκμηρίωση της EQF-NQF τυποποίησης για να διευκολύνει την εθνική πιστοποίηση του επαγγέλματος του αναλυτή της συμπεριφοράς και ίσως εξυπηρετήσει ως μοντέλο για χώρες που θα χρειαστούν μια τέτοια τεκμηρίωση.

Η αντιστοιχία ανάμεσα σε κάθε εθνικό NQF και της επάρκειας EuroBA σε Εισαγωγικό Επίπεδο (Τεχνικός) και σε Επίπεδο Master's γίνεται καλύτερα κατανοητή στο πλαίσιο της παρούσας και μελλοντικής εκπαιδευτικής και επαγγελματικής κατάστασης της ανάλυσης συμπεριφοράς σε κάθε μια από τις συμμετέχουσες χώρες. Για αυτό το λόγο, η παρούσα κατάσταση κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης της ανάλυσης συμπεριφοράς περιγράφεται για κάθε μια συνεργαζόμενη χώρα. Αυτά τα αναπτυξιακά «στιγμιότυπα» παρήχθησαν σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς, ασκούντες το επάγγελμα και ωφελούμενους σε κάθε συνεργαζόμενη χώρα (cf., Keenan et al. 2022).

Τσεχία

Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Τσεχία

Η Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA) έχει αργήσει να αποκτήσει ορμή στην Τσεχία. Πριν από τη πτώση του Σιδηρού Παραπετάσματος, η ανάλυση συμπεριφοράς ήταν κυριολεκτικά ανήκουστη. Η επιστήμη της συμπεριφοράς άρχισε να αναδύεται στα τέλη της δεκαετίας του 1990. Από το 2015, γονείς παιδιών με αυτισμό έχτισαν υποστήριξη για το ABA φέρνοντας μαζί πολιτικούς και εθνικούς ή διεθνείς ακαδημαϊκούς, οργανώνοντας το πρώτο κύριο συνέδριο ABA στο Brno, και κανονίζοντας μια ακρόαση στη Βουλή το 2016 (Gandalovičová, 2016).

Η κυβέρνηση υποστήριξε αυτές τις εξελίξεις σε ένα πενταετές πλάνο, με την ανάπτυξη μιας κατάρτισης στην ανάλυση συμπεριφοράς βασισμένη σε πανεπιστήμιο, με την χρηματοδότηση για κατάρτιση των 15 πρώτων Τσέχων αναλυτών συμπεριφοράς μέσω της διεθνούς MScABAs και με την εγκαθίδρυση του Centre for Applied Behaviour Analysis στο Masaryk University στο Brno (Roll-Pettersson et al., 2020). Μέχρι το 2021, ο αριθμός των αναλυτών συμπεριφοράς είχε ανέβει σε περίπου 40 ασκούντες το επάγγελμα (Kingsdorf & Pančocha, 2020).

Κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσιμης πενταετούς περιόδου ιδρύθηκε η Κοινότητα της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς της Τσεχίας (CSABA), ακολουθούμενη από το ίδρυμα Working Group for Applied Behaviour Analysis of the Czech Medical Society (Kelly et al., 2018).

Το 2016, υπήρξε ένα διάταγμα από την Government Committee for Citizens with Disabilities στο Office of the Government of the Czech Republic το οποίο εξέδωσε μια πρωτοβουλία για να αντιμετωπίσει την κατάσταση των ανθρώπων με αυτισμό και των οικογενειών τους (Vládní výbor pro zdravotně postižené občany [Government Committee], 2016).

Περιέγραψε την ανάγκη να καθιερωθεί ένα περιεκτικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης στο ABA με την υποστήριξη της εθνικής ασφάλειας υγείας. Ο Νόμος no. 201/2017 Coll. (Zákon 201/2017), ο οποίος αναθεώρησε τον Νόμο no. 96/2004 Coll. (Zákon 96/2004), υιοθετήθηκε γρήγορα μετά από αυτό. Προσδιόρισε την ανάγκη να καθιερωθούν συνθήκες

για την απόκτηση και αναγνώριση της επάρκειας άσκησης του επαγγέλματος του αναλυτή συμπεριφοράς (Act on Allied Health Professions).

Ακολούθως, το Υπουργείο Υγείας της Τσεχίας εξέδωσε τα σχετικά διατάγματα τα οποία περιγράφουν τα ελάχιστα πρότυπα για θεωρητική και πρακτική κατάρτιση (Vyhláška [Decree] 39/2005 Coll.) και έδωσε λεπτομέρειες για το σκοπό της άσκησης του κάθε επαγγέλματος (Vyhláška [Decree] 55/2011 Coll.). Το 2017, καθιερώθηκε το νέο συναφές επάγγελμα υγείας του αναλυτή της συμπεριφοράς, περιλαμβάνοντας τις βαθμίδες του βοηθού αναλυτή συμπεριφοράς και του τεχνικού συμπεριφοράς. Το 2017, η Jana Gandaloničová, η μητέρα ενός παιδιού στο φάσμα του αυτισμού και μια από τους πρωτοπόρους αυτού του έργου, βραβεύθηκε με το Autism Speaks' International Award (Autism Speaks, 2017) και, το 2018, έλαβε το BACB's Michael Hemmingway Award (BACB, 2018).

Το 2021, η CSABA είχε πάνω από 50 τακτικά μέλη συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αναλυτών συμπεριφοράς, των βοηθών αναλυτών συμπεριφοράς, των τεχνικών συμπεριφοράς και άλλα επαγγέλματα που χρησιμοποιούν τις διαδικασίες ABA στην πρακτική τους. Ακόμη και με την επέκταση της ABA, οι παρεμβάσεις καθώς επίσης και η εκπαίδευση που βασίζεται στις αρχές της ABA πολύ συχνά υλοποιείται στη μορφή των ατομικών προγραμμάτων παρέμβασης στο σπίτι. Αυτό μπορεί να αλλάζει, όμως, καθώς οι πρακτικές που βασίζονται στην ABA πρόσφατα έχουν βρει θέση στη λογοθεραπεία στην Τσεχία. Ο Association of Clinical Speech-Language Pathologists (SLPs) έχει αναγνωρίσει τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των λογοθεραπευτών που εστιάζει στην ABA. Υπάρχει ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον από τα σχολεία να χρησιμοποιήσουν πρακτικές που βασίζονται στην ABA. Στην πραγματικότητα το 2021, άνοιξε στην Τσεχία η πρώτη ιατρική δομή η οποία παρέχει συμπεριφορικές παρεμβάσεις για παιδιά με νευροαναπτυξιακές αναπηρίες.

Την ίδια περίοδο, υπήρξε μια ενορχηστρωμένη προσπάθεια να μεταφραστεί το υλικό της ανάλυσης συμπεριφοράς στην γλώσσα της Τσεχίας, αρχίζοντας από την μετάφραση του υλικού πολυμέσων SimpleSteps (2016) και της «λευκής βίβλου» (Cooper, Heron, & Heward, 2020). Έτσι, αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων με νευροαναπτυξιακές αναπηρίες έχουν πρόσβαση σε παρεμβάσεις που βασίζονται στην ABA (Kingsdorf & Pančocha, 2021) και υπάρχει μια θετική τάση αυξανόμενου ενδιαφέροντος από τα σχολεία στο να παρέχουν ενδουπηρεσική κατάρτιση του προσωπικού στις πρακτικές που βασίζονται στην ABA.

Ιστορικό Πλαίσιο της ABA στη Τσεχία

Όταν η ανάλυση συμπεριφοράς άρχισε να κερδίζει δημοτικότητα στη Δύση, η Τσεχία ήταν έντονα επηρεασμένη από την Μαρξιστική ιδεολογία, και ως αποτέλεσμα στην απόρριψη της γνώσης που προερχόταν από εκεί. Σε ένα παράδειγμα από ένα επιστημονικό περιοδικό της Τσεχίας εκείνη την περίοδο, ο Vláčil (1975) ισχυρίστηκε ότι η ανάδυση του συμπεριφορισμού ορίστηκε όχι μόνο από την ανάπτυξη της θεωρίας της ψυχολογίας, αλλά πιο σημαντικά από το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και την ιστορική κατάσταση στις καπιταλιστικές χώρες. Ως αποτέλεσμα, αναπτύχθηκαν θεωρίες στο πεδίο οι οποίες υποβάθμισαν τη σημαντικότητα του ανθρώπου ως υποκείμενο και, επομένως, τη

σημαντικότητα της συνειδήσής του. Ακόμη και σήμερα, στους επαγγελματικούς κύκλους της Τσεχίας, μπορεί να συναντήσει κανείς παρανόηση των βασικών αρχών της συμπεριφοράς ή πεποιθήσεις ότι οι συμπεριφοριστές εξισώνουν τα ανθρώπινα όντα με κατώτερα ζώα ή αυτόματες μηχανές.

Μετά την πτώση του Σιδηρού Παραπετάσματος στην αρχή της δεκαετίας του 1990, οι κοινωνικές επιστήμες της Τσεχίας απέκτησαν την ανεξαρτησία τους και άρχισαν να προλαβαίνουν τον υπόλοιπο αναπτυγμένο κόσμο. Η Czech Society of CBT ιδρύθηκε το 1991 και το CBT είναι στη παρούσα φάση η κυρίαρχη προσέγγιση στη θεραπεία ενός ευρέος φάσματος ψυχολογικών προβλημάτων από το άγχος και την κατάθλιψη έως τις διατροφικές διαταραχές.

Αντίθετα οι συμπεριφορικές παρεμβάσεις που βασίζονται στις αρχές της ABA, οι οποίες εστιάζουν στην απόκτηση δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη προσαρμοστικών συμπεριφορών στα άτομα με νευροαναπτυξιακές αναπηρίες (ADHD, ASD) και νοητικές αναπηρίες, έχουν παραμείνει απαρατήρητες από την επαγγελματική κοινότητα της Τσεχίας μέχρι πρόσφατα. Μόνο τα τελευταία 30 χρόνια, έχουν αναδυθεί στην Τσεχία ένα εύρος από προσεγγίσεις και προγράμματα παρεμβάσεων για παιδιά με συμπεριφορικές ανάγκες, όπως αυτά με αυτισμό. Η Zuzana Žampachová (2014), , μια από τις ηγετικές ειδικευόμενες στην Τσεχία στην εκπαίδευση για ΔΑΦ, διέδωσε την ανάλυση συμπεριφοράς και τη δομημένη διδασκαλία ως τις πιο αποτελεσματικές στρατηγικές για τη διδασκαλία των παιδιών στο ΔΑΦ.

Ωστόσο, τώρα η ευρύτερα χρησιμοποιούμενη προσέγγιση στο εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας είναι η δομημένη διδασκαλία, η οποία λέγεται ότι βασίζεται στο παρόν επίπεδο δεξιοτήτων και χτίζει δομημένο χώρο και χρόνο και παρέχει οπτική υποστήριξη επιπλέον της ατομικής προσέγγισης. Η Čadilová and Žampachová (2012) τόνισε ότι η δομημένη προσέγγιση διδασκαλίας παιδιών με ΔΑΦ στην Τσεχία βασίζεται στο πρόγραμμα συμπεριφορικής παρέμβασης του Ivar Lovaas και στη δομημένη διδασκαλία του Eric Schopler. Ωστόσο, στην πράξη, μέχρι το 2015, η χρήση των υπηρεσιών που ορίζονται ως "«ABA» ήταν ακραία σπάνια και περισσότερο χρησιμοποιούντουσαν μόνο σε προγράμματα στο σπίτι. Ένας λόγος για αυτό ίσως είναι το ότι οι παρεμβάσεις που βασίζονται στην ABA πρέπει να παρέχονται από καλά καταρτισμένους επαγγελματίες – πιστοποιημένους αναλυτές συμπεριφοράς, οι οποίοι δεν ήταν διαθέσιμοι στη χώρα μέχρι πρόσφατα.

Ενώ το 2015 δεν υπήρχαν πιστοποιημένοι αναλυτές συμπεριφοράς που δούλευαν στη χώρα (Roll-Pettersson et al., 2020) και σπάνια προγράμματα στο σπίτι εποπτεύονταν από το εξωτερικό, μέχρι το 2020 υπήρχαν ήδη 40 ασκούντες το επάγγελμα που αυτοπροσδιορίζονταν ως συμπεριφοριστές (Kingsdorf & Pančocha, 2020). Μαζί με τον αυξανόμενο αριθμό επαγγελματιών, η χώρα έχει δει μια αύξηση στον αριθμό των παιδιών που λαμβάνουν παρεμβάσεις στο σπίτι που βασίζονται στην ABA ή σε κέντρα πρώιμης παρέμβασης. Διάφορα σχολεία επίσης έχουν αρχίσει να ενσωματώνουν τις αρχές της συμπεριφοράς στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το 2016 η Government Committee for Citizens with Disabilities στο Office of the Government of the Czech Republic εξέδωσε μια Πρωτοβουλία για να αντιμετωπίσει την κατάσταση των ανθρώπων με ΔΑΦ και των οικογενειών τους (Government Committee, 2016), η οποία επίσης περιέγραψε την ανάγκη να εγκαθιδρυθεί ένα περιεκτικό σύστημα για επαγγελματική κατάρτιση στην ΑΒΑ με την υποστήριξη της εθνικής ασφάλειας υγείας.

Επιπροσθέτως, οι γονείς των παιδιών με ΔΑΦ, οι οποίοι αναγνώρισαν την έλλειψη της πρώιμης εντατικής συμπεριφορικής παρέμβασης η οποία θα οδηγούσε σε αποτελεσματική υποστήριξη για τα παιδιά τους, έκαναν τεράστιες προσπάθειες να προωθήσουν την ΑΒΑ. Οργανώθηκαν σε συνδέσμους και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (π.χ., Parents for Children with Autism) και έγιναν σημαντικοί συνήγοροι για την καθιέρωση του επαγγέλματος του αναλυτή της συμπεριφοράς στο σύστημα των συναφών επαγγελματιών υγείας στη Τσεχία.

Η Τσεχική Κοινότητα Ανάλυσης Συμπεριφοράς (CSABA) ιδρύθηκε το 2016, ακολουθούμενη από το ίδρυμα Working Group for Applied Behaviour Analysis του Czech Medical Society of Jan Evangelista Purkyně. Ο κύριος στόχος της επαγγελματικής κοινότητας έγινε η εισαγωγή και ανάπτυξη της ΑΒΑ σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Η CSABA βοήθησε να προωθηθεί το εθνικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης στην ΑΒΑ στο σύστημα φροντίδας υγείας, στην εκπαίδευση και στις κοινωνικές υπηρεσίες.

Το πρώτο διοικητικό συμβούλιο της CSABA αποτελείτο μόνο από γιατρούς και γονείς παιδιών με ΔΑΦ, καθώς δεν υπήρχαν επαγγελματίες στο ΑΒΑ που να δουλεύουν στη χώρα. Έτσι, τα πρώτα χρόνια, τα επαγγελματικά ζητήματα κυρίως αντιμετωπίζονταν από επίτιμα μέλη της κοινότητας από το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Ήταν μόνο το 2020, όταν ένας επαρκής αριθμός επαγγελματιών ήδη δούλευαν στη χώρα, όπου η κοινότητα παραδόθηκε σε αυτούς από τα ιδρυτικά μέλη. Τώρα, η CSABA έχει πάνω από 50 τακτικά μέλη από τους τοπικούς αναλυτές συμπεριφοράς, τους βοηθούς αναλυτές συμπεριφοράς, τους τεχνικούς της συμπεριφοράς, και άλλους επαγγελματίες οι οποίοι χρησιμοποιούν τις διαδικασίες της ΑΒΑ στην επαγγελματική τους πρακτική.

Η CSABA στην παρούσα φάση υπηρετεί ως ο σύνδεσμος επαγγελματιών που δεσμεύονται στην προώθηση της επιστήμης της εφαρμοσμένης ανάλυσης συμπεριφοράς και της πρακτικής εφαρμογής επιστημονικά τεκμηριωμένων πρακτικών. Ανάμεσα σε άλλα πράγματα, η Κοινότητα υποστηρίζει εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο πεδίο της ΑΒΑ, διασφαλίζει επαγγελματική κατάρτιση υψηλού επιπέδου, και τηρεί τον κώδικα δεοντολογίας που βασίζεται σε διεθνή πρότυπα. Το 2021, η CSABA συνδιοργάνωσε το πρώτο κοινό συνέδριο ΑΒΑ της Τσεχίας και Σλοβακίας.

Ακολουθώντας το παράδειγμα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και άλλων χωρών όπου οι συμπεριφορικές υπηρεσίες παρέχονται στους πελάτες από ειδικευμένους επαγγελματίες, τα νέα συναφή επαγγέλματα υγείας του αναλυτή συμπεριφοράς, βοηθού αναλυτή συμπεριφοράς και τεχνικού συμπεριφοράς καθιερώθηκαν επίσης στην Τσεχία το

2017. Το πρώτο βήμα σε αυτή τη διαδικασία ήταν η υιοθέτηση του Νόμου Νόμος no. 201/2017 Coll. ο οποίος αναθεώρησε τον Νόμο no. 96/2004 Coll., για τις συνθήκες απόκτησης και αναγνώρισης επάρκειας άσκησης συναφών επαγγελματιών υγείας και της άσκησης δραστηριοτήτων σχετικών με την παροχή φροντίδας υγείας και την αναθεώρηση συγκεκριμένων σχετικών νόμων (Act on Allied Health Professions). Ακολούθως το Υπουργείο Υγείας της Τσεχίας εξέδωσε ένα σχετικό διάταγμα το οποίο περιέγραφε τα ελάχιστα πρότυπα για θεωρητική και πρακτική κατάρτιση (Decree No. 39/2005 Coll.) και έδινε λεπτομέρειες για το σκοπό της άσκησης του κάθε επαγγέλματος (Decree No. 55/2011 Coll.).

Απευθείας παρέμβαση με πελάτες πολύ συχνά διενεργείται από τεχνικούς της συμπεριφοράς, η οποίοι λαμβάνουν την εκπαίδευσή τους μελετώντας σε ένα μάθημα προσόντων αναγνωρισμένο από το υπουργείο Υγείας (AQC). Για να εισαχθεί στο (AQC) για τεχνικός συμπεριφοράς είναι απαραίτητο να έχει ολοκληρώσει δευτεροβάθμια εκπαίδευση με ένα δίπλωμα γυμνασίου. Το (AQC) το ίδιο αποτελείται από 100 ώρες θεωρητικής εκπαίδευσης και 120 ώρες πρακτικής κατάρτισης. Η κατάρτιση περιλαμβάνει εισαγωγικά μαθήματα στο ABA καθώς επίσης και βασικές έννοιες της δημόσιας υγείας και της ιατρικής επιστήμης. Οι τεχνικοί συμπεριφοράς εκτελούν όλες τις δραστηριότητες υπό την εποπτεία έμπειρου αναλυτή συμπεριφοράς ή βοηθού αναλυτή συμπεριφοράς.

Οι πιο περίπλοκες συμπεριφορικές παρεμβάσεις διεξάγονται από βοηθούς αναλυτές συμπεριφοράς, οι οποίοι επίσης λαμβάνουν την κατάρτισή τους από το AQC. Για να είσαι δικαιούχος να συμμετέχεις στο πρόγραμμα, είναι απαραίτητο να έχεις ολοκληρώσει ένα προπτυχιακό πανεπιστημιακό πρόγραμμα στην ψυχολογία ή την εκπαίδευση (π.χ. ειδική αγωγή). Το AQC το ίδιο περιλαμβάνει 300 ώρες θεωρητικής εκπαίδευσης και 1200 ώρες πρακτικής κατάρτισης. Η κανονική χρονική διάρκεια της φοίτησης είναι δυο έτη. Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει μαθήματα ανάλυσης συμπεριφοράς, τις βάσεις της δημόσιας υγείας και επίσης επιλεγμένες κλινικές επιστήμες (π.χ. ψυχιατρική, νευρολογία ή παιδιατρική). Ένας βοηθός αναλυτής συμπεριφοράς εργάζεται υπό την εποπτεία ενός έμπειρου αναλυτή συμπεριφοράς.

Ο αναλυτής συμπεριφοράς είναι ένας επαγγελματίας φροντίδας υγείας με την πιο εκτεταμένη κατάρτιση στην ABA. Είναι ο μόνος ή η μόνη που μπορεί να εκτελεί τη δουλειά του χωρίς επαγγελματική εποπτεία. Για να εισαχθεί κάποιος στο πρόγραμμα για αναλυτής, συμπεριφοράς, απαιτείται ένα πτυχίο master's στην ψυχολογία ή εκπαίδευση (π.χ. ειδική αγωγή). Το AQC το ίδιο περιλαμβάνει 420 ώρες θεωρητικής εκπαίδευσης και 1800 ώρες πρακτικής κατάρτισης. Η κανονική διάρκεια φοίτησης είναι δυόμισι έτη. Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει περιεκτική ύλη για τη ανάλυση συμπεριφοράς.

Ένα ξεχωριστό επάγγελμά που να παρέχει συμπεριφορικές υπηρεσίες δεν υπάρχει στο πεδίο της σχολικής εκπαίδευσης και των κοινωνικών υπηρεσιών. Ωστόσο, συμπεριφορικές αρχές και επιλεγμένες μέθοδοι ABA χρησιμοποιούνται συχνά από επαγγελματίες. Επομένως, διάφορα ενδουπηρεσικά προγράμματα κατάρτισης μικρής ή μεγάλης διάρκειας που εστιάζουν στην ABA προσφέρονται στην παρούσα φάση σε εκπαιδευτικούς και άλλο

σχολικό προσωπικό για να διευρύνουν τα δικά τους επαγγελματικά προσόντα. Αυτά τα προγράμματα είναι μέρος του συστήματος της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών (CTE) τα οποία παρέχονται κυρίως από κολλέγια κατάρτισης εκπαιδευτικών και πανεπιστήμια, αλλά επίσης και από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς οι οποίοι έχουν αναγνωρισθεί από το Υπουργείο παιδείας. Το Τμήμα Εκπαίδευσης του Masaryk University (PdF, MU) τώρα προσφέρει, για παράδειγμα, ένα μάθημα στις Βασικές Αρχές της Ανάλυσης Συμπεριφοράς, το οποίο είναι σχεδιασμένο για βοηθούς εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικούς.

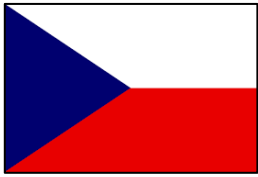
Αυτή η εισαγωγική κατάρτιση αποτελείται από 40 ώρες και δίνει την ευκαιρία στους πτυχιούχους να χρησιμοποιούν αρχές της ABA καθώς επίσης και διάφορες βασικές συμπεριφορικές διαδικασίες και τεχνικές όταν εργάζονται απευθείας ατομικά με ένα παιδί ή σε ολόκληρη την τάξη. Προσφέρεται επίσης ένα πιο εκτεταμένο πρόγραμμα που ακολουθεί, το οποίο είναι σχεδιασμένο για εκπαιδευτικούς στην τάξη, ειδικούς παιδαγωγούς, σχολικούς ψυχολόγους και εκπαιδευτικούς ηγέτες. Αυτό το πρόγραμμα διαιρείται σε τέσσερα εξάμηνα και περιλαμβάνει 315 ώρες θεωρίας και πρακτικής στην ABA .

Η παρέμβαση καθώς επίσης και η εκπαίδευση που βασίζεται στις αρχές της ABA πολύ συχνά τώρα υλοποιείται με την μορφή ατομικών προγραμμάτων στο σπίτι. Ωστόσο, οι πρακτικές που βασίζονται στην ABA έχουν επίσης βρει θέση στη λογοθεραπεία στην Τσεχία. Ο Association of Clinical Speech-Language Pathologists έχει αναγνωρίσει τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των λογοθεραπευτών η οποία εστιάζει στην ABA. Τα πρόσφατα χρόνια, υπάρχει επίσης αυξανόμενο ενδιαφέρον των σχολείων να κάνουν χρήση των πρακτικών που βασίζονται στη ABA. Επιπλέον, το 2021, άνοιξε η πρώτη ιατρική δομή στην Πράγα που παρέχει συμπεριφορικές παρεμβάσεις για παιδιά με νευροαναπτυξιακές αναπηρίες, παρέχοντας περιεκτική ΕΙΒΙ (πρώιμη εντατική συμπεριφορική παρέμβαση) για παιδιά με ΔΑΦ. Γενικά, έχει παρατηρηθεί ανάπτυξη στο πεδίο της ABA στην Τσεχία στην θεραπεία, στην εκπαίδευση και στο πεδίο της ιατρικής.

Αντιστοίχιση ανάμεσα στο Εθνικό Δίκτυο Προσόντων της Τσεχίας και Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προσόντων

Η Εθνική Έκθεση Αναφοράς της Τσεχίας συντάχθηκε από το National Coordination Point της Τσεχίας (NCP CZ) στο National Institute for Education, Education Counselling Centre και Centre for Continuing Education of Teachers και εκδόθηκε το 2011 (Pohanková et al., 2011). Η Τσεχία δεν είχε NQF στην έναρξη του προγράμματος ανάπτυξης EQF, έτσι τα επίπεδα του NQF αντιστοιχούν ευθέως με του EQF όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Αναφορά του NQF της Τσεχίας στο EQF

 <p>European Qualifications Framework</p> <p>Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων</p>	
<p>Επίπεδο 8</p> <p>Γνώση στο πιο προχωρημένο άκρο του πεδίου εργασίας ή μελέτης και στη διεπαφή ανάμεσα στα πεδία</p> <p>Οι πιο προχωρημένες και ειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για τη λύση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα και/ή στην καινοτομία και την επέκταση και επαναπροσδιορισμό υπάρχουσας γνώσης ή επαγγελματικής πρακτικής</p> <p>Να επιδεικνύουν σημαντική κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και διαρκή δέσμευση στην ανάπτυξη νέων ιδεών και διαδικασιών στην πρώτη γραμμή της εργασίας και στο πλαίσιο της μελέτης συμπεριλαμβανομένης και της έρευνας</p>	<p>Επίπεδο 8</p> <p>Διδακτορικό πρόγραμμα PhD τρία με τέσσερα έτη πέρα από το master (doktor)</p>
<p>Επίπεδο 7</p> <p>Υψηλά εξειδικευμένη γνώση, κάποια εκ της οποίας βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της γνώσης στο πεδίο της εργασίας και της μελέτης, ως η βάση για πρωτοπόρα σκέψη και/ή έρευνα, κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στο πεδίο και στην διεπαφή ανάμεσα σε διαφορετικά πεδία</p> <p>Εξειδικευμένες δεξιότητες λύσεις προβλημάτων που απαιτούνται στην έρευνα και/ή στην καινοτομία για να αναπτυχθεί νέα γνώση και διαδικασίες και για να ενσωματωθεί η γνώση από διάφορα πεδία</p> <p>Διαχείριση και μεταμόρφωση της εργασίας ή του πλαισίου μελέτης τα οποία είναι περίπλοκα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις, ανάληψη ευθυνών για συνεισφορά στη επαγγελματική γνώση και πρακτική και/ή για την αναθεώρηση της στρατηγικής επίδοσης των ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 7</p> <p>Πρόγραμμα Master's, ένα με τρία έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πέρα από το bachelor ή τέσσερα με έξι έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης</p>
<p>Επίπεδο 6</p> <p>Προχωρημένη γνώση στο πεδίο της εργασίας ή μελέτης, η οποία συνεπάγεται κριτική κατανόηση των θεωριών και των αρχών</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και</p>	<p>Επίπεδο 6</p> <p>Πρόγραμμα Bachelor Bc και BcA, τρία έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης</p> <p>Τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση DiS τρία με τρεισήμισι έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης</p>

<p>απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης.</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Ωδεία – πτυχίο DiS – 8 έτη μελέτης μετά από 5 έτη (βασική εκπαίδευση) ή 6 έτη μελέτης μετά από ολοκλήρωση προγράμματος γενικού γυμνασίου</p> <p>Προσόντα NSK</p>
<p>Επίπεδο 5</p> <p>Περιεκτική, εξειδικευμένη έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>NSK προσόντα (Πιστοποίηση Επαγγελματικών Προσόντων)</p>
<p>Επίπεδο 4</p> <p>Έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ευρύ πλαίσιο σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να παραχθούν λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Άσκηση αυτό διαχείρισης στις καθοδηγητικές γραμμές της εργασίας ή σε πλαίσιο μελέτης οι οποίες είναι συνήθως προβλεπόμενες, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές, εποπτεία της ρουτίνας της εργασίας των άλλων, ανάληψη κάποιων ευθυνών για αξιολόγηση και βελτίωση της εργασίας ή των δραστηριοτήτων μελέτης</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Λύκειο με διαγώνισμα αποφοίτησης Γενική εκπαίδευση (Gymnazium) – τέσσερα έτη δευτεροβάθμια φοίτησης σε Λύκειο</p> <p>Λύκειο με διαγώνισμα αποφοίτησης (Επαγγελματική εκπαίδευση) – τέσσερα έτη φοίτησης σε Λύκειο</p> <p>Συμπληρωματική φοίτηση που οδηγεί σε διαγώνισμα αποφοίτησης – Δυο έτη φοίτησης μετά το πιστοποιητικό VET NSK προσόντα</p>
<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Λύκειο με πιστοποιητικό VET</p> <p>(Επαγγελματική εκπαίδευση) – τρία έτη φοίτησης σε Λύκειο</p> <p>NSK προσόντα</p>

<p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	
<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γυμνάσιο Ολοκλήρωση του προγράμματος γενικού γυμνασίου – εννέα έτη</p> <p>Λύκειο με πιστοποιητικό VET – δυο έτη ανώτερης δευτεροβάθμιας φοίτησης</p> <p>Λύκειο χωρίς πιστοποιητικό VET – 1 ή 2 έτη εκπαιδευτικό πρόγραμμα</p> <p>NSK προσόντα</p>
<p>Επίπεδο 1</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p>	<p>Επίπεδο 1</p> <p>Ειδική εκπαίδευση Ολοκλήρωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε ειδικό σχολείο – 10 έτη</p>

Επάρκεια Εισαγωγικού Επιπέδου του EuroBA αναφορικά με το NQF της Τσεχίας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Εισαγωγικού Επιπέδου EuroBA ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 3 του EFQ. Καθώς το NQF της Τσεχίας ήταν ρητά προσαρμοσμένο στο EQF, η αναφορά είναι ιδιαίτερα άμεση σε αυτή την περίπτωση. Οι υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA στην Τσεχία θα έχουν ολοκληρώσει τρία χρόνια ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και θα είναι κάτοχοι Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Výuční list z oboru vzdělání: Brašňář).

Επάρκεια EuroBA Επιπέδου Master's αναφορικά με το NQF της Τσεχίας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, των Δεξιοτήτων και της Αυτονομίας και ευθύνης στην επάρκεια του EuroBA στο Επίπεδο Master's ευθυγραμμίζεται κυρίως με τα Επίπεδα 6 και 7 του EFQ. Οι υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA στην Τσεχία θα έχουν ολοκληρώσει ένα ή δυο χρόνια σπουδών πέρα από το πτυχίο του πανεπιστημίου και θα είναι κάτοχοι πτυχίου Master's.

Ελλάδα

Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, τα πρώτα τμήματα ψυχολογίας σε δημόσια πανεπιστήμια ιδρύθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990, και σε αυτό το πλαίσιο τα δυο πρώτα πανεπιστημιακά μαθήματα στην Ελληνική γλώσσα στην πειραματική και εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς ιδρύθηκαν στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης το 1996. Το πρόγραμμα μετακινήθηκε στο Τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (στην Αθήνα) το 2006, όπου επεκτάθηκε σε μια σειρά από κατάρτιση επτά εξαμήνων στην πειραματική και εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς, στο πλαίσιο ενός πτυχίου Bachelor of Science στην ψυχολογία.

Η κατάρτιση στην ανάλυση συμπεριφοράς στο Πάντειο υποστηρίζεται από ένα περιεκτικό εισαγωγικό βιβλίο στην Ελληνική γλώσσα 1000 σελίδων το οποίο τώρα είναι στην 3^η έκδοση (Mellon, 2013), και συμπληρώνεται από τις μεταφράσεις των τριών αρχικών βιβλίων του B. F. Skinner. Οι φοιτητές που έχουν ολοκληρώσει μια σειρά από τρία εισαγωγικά μαθήματα μπορούν να εγγραφούν στο εργαστηριακό μάθημα στο Εργαστήριο Πειραματικής και Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς, το οποίο παρέχει τις εγκαταστάσεις για πειραματική έρευνα με ενήλικες, παιδιά και περιστέρια. Οι ειδικευμένοι φοιτητές μπορούν έπειτα να ξεκινήσουν μια προπτυχιακή έρευνα δυο εξαμήνων στο εργαστήριο καθώς επίσης και εισαγωγική πρακτική ενός εξαμήνου στην εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς σε ένα από τα αρκετά εξειδικευμένα εκπαιδευτικά κέντρα τα οποία στελεχώνονται από αποφοίτους του προγράμματος του Παντείου, με κοινή εποπτεία από το διδακτικό προσωπικό του Παντείου.

Με δυο μόνο εξειδικευμένους καθηγητές στην ανάλυση συμπεριφοράς σε όλο το Εθνικό Πανεπιστημιακό Σύστημα, η ίδρυση ενός προγράμματος Master's δεν είναι ακόμη εφικτή, αλλά διδακτορική κατάρτιση στο πεδίο προσφέρεται και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και στο Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικών και Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, το οποίο επίσης προσφέρει εισαγωγικά μαθήματα στην Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα στην αναπτυξιακή ψυχολογία. Μαθήματα στην Ανάλυση Συμπεριφοράς επίσης προσφέρονται σε διάφορα ιδιωτικά κολλέγια. Η πρόσφατη αναγνώριση των πτυχίων από εξειδικευμένα ιδιωτικά ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης ως ισότιμα με πτυχία από το Υπουργείο Παιδείας αναμένεται να αυξήσει τον αριθμό των αναλυτών της συμπεριφοράς που απασχολούνται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην έρευνα, και να διευκολύνει την ίδρυση ενός προγράμματος κατάρτισης επιπέδου Master's.

Η Ελληνική Κοινότητα Ανάλυσης Συμπεριφοράς (ABA Greece) ιδρύθηκε στη λήξη του Συνεδρίου του European Association of Behavior Analysis (EABA) το 2010 στο Ρέθυμνο, Κρήτη, και ενσωματώθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο το 2012. Η Κοινότητα έχει πάνω από 200 μέλη και στην παρούσα φάση οργανώνει το 5^ο Διετές Επιστημονικό της Συνέδριο. Πάνω

από εκατό παρουσιάσεις από προηγούμενα συνέδριο στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα έχουν συγκεντρώσει πολλές χιλιάδες προβολές στο ίντερνετ. Το ABA Greece είναι National Member Organization of EABA.

Το 2015, το ABA Greece φιλοξένησε το εναρκτήριο Θερινό Σχολείο του EABA. Το 2017, ο οργανισμός ίδρυσε ένα πρόγραμμα εισαγωγικής κατάρτισης για το ευρύτερο κοινό 600 ωρών στην Ανάλυση συμπεριφοράς. Το 2019, ενσωματώθηκε στο νέο ιδρυθέν Κέντρο δια Βίου Μάθησης του Παντείου Πανεπιστημίου. Το 2021, αυτή η προσβάσιμη σφαιρική συμπεριφορική φιλοσοφία και οι βασικές και εφαρμοσμένες της επιστήμες, η οποία περιλαμβάνει μια εποπτευόμενη εισαγωγική πρακτική, εξουσιοδοτήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας για να παρέχει συνεχιζόμενη εκπαίδευση, με δημόσια οικονομική υποστήριξη, σε όλους τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς στο νήπιο, το δημοτικό και το γυμνάσιο σε όλη τη χώρα. Άλλοι οι οποίοι παρακολουθούν την κατάρτιση εργάζονται σε πεδία όπως η ψυχιατρική, η νοσηλευτική, η κοινωνική εργασία και η λογοθεραπεία, και πολλοί μελετούν ανάλυση συμπεριφοράς για να καλύψουν καλύτερα τις ανάγκες των αγαπημένων τους. Αυτό το προσβάσιμο πρόγραμμα έχει προσφέρει πολλά στο να αυξήσει την επίγνωση της ανάλυσης συμπεριφοράς και να εξαλείψει παρανοήσεις σχετικά με τη φιλοσοφία της επιστήμης της συμπεριφοράς στην Ελλάδα.

Τη δεκαετία του 2010, ιδρύθηκε μια αναγνωρισμένη σειρά μαθημάτων που οδηγούσε σε πιστοποίηση από το BACB στην Αθήνα στο Deree American College και από το Σύνδεσμο για Κατάρτιση στην Νευροανάπτυξη/Μονορόδι το οποίο είναι κέντρο παρέμβασης ημέρας, αλλά και τα δυο προγράμματα έχουν αποσυρθεί μετά την απόφαση του BACB το Δεκέμβριο του 2019 να μην πιστοποιεί πλέον αναλυτές συμπεριφοράς εκτός ΗΠΑ.

Σύμφωνα με το Μητρώο BACB, υπάρχουν σήμερα 28 Καταγεγραμμένοι Τεχνικοί Συμπεριφοράς, επτά Πιστοποιημένοι Βοηθοί Αναλυτές Συμπεριφοράς, και 17 Πιστοποιημένοι Αναλυτές Συμπεριφοράς που εργάζονται στην Ελλάδα. Η χαμηλή αγοραία αξία λόγω της απουσίας Εθνικής και Ευρωπαϊκής αναγνώρισης της πιστοποίησης BACB, συνδυασμένη με το υψηλό κόστος σε σχέση με τα τοπικά εισοδήματα, περιόρισαν την επιδίωξη της ανάμεσα στους προσοντούχους αναλυτές συμπεριφοράς στη χώρα μας. Η προαναφερόμενη απόφαση του BACB να εξαλείψει τη διεθνή λειτουργία του έχει καταστήσει την πιστοποίηση BACB άσχετη με τη δική μας αποστολή ή για τοπική επαγγελματική ανάπτυξη.

Το επάγγελμα του αναλυτή συμπεριφοράς δεν αναγνωρίζεται προς το παρόν ως ένα ανεξάρτητο επάγγελμα από τις κυβερνητικές αρχές, και οι προσοντούχοι επαγγελματίες πρέπει να καταλαμβάνουν θέσεις βάσει της κατάρτισής τους σε συναφή πεδία, όπως ψυχολογία, λογοθεραπεία, επαγγελματική ή ειδική αγωγή. Όπως είναι η πραγματικότητα και αλλού, η μεγάλη πλειονότητα των επαγγελματιών αναλυτών συμπεριφοράς στην Ελλάδα εργάζονται με παιδιά και ενήλικες με αναπτυξιακές και μαθησιακές αναπηρίες. Οι εξειδικευμένοι επαγγελματίες έχουν ιδρύσει περισσότερα από δώδεκα πολυεπιστημονικά κέντρα προσφέροντας υπηρεσίες ανάλυσης συμπεριφοράς στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Χαλκίδα και Ναύπλιο.

Δυστυχώς, τα προγράμματα λιτότητας που ξεκίνησαν το 2008 με την οικονομική κρίση και συνεχίστηκαν με την πανδημία του Κορονοϊού έχουν περιορίσει και τους κυβερνητικούς και τους οικογενειακούς πόρους και, ως συνέπεια, την επέκταση των οργανωμένων κέντρων για υπηρεσίες ανάλυσης συμπεριφοράς. Αυτό σημαίνει ότι πολλοί έμπειροι αναλυτές συμπεριφοράς παρέχουν χαμηλού κόστους υπηρεσίες στο σπίτι και παράλληλες υπηρεσίες υποστήριξης στο σχολείο για οικογένειες στην Ελλάδα που παλεύουν να τα βγάλουν πέρα χωρίς συστηματική οργανωτική υποστήριξη. Το ABA Greece τώρα αναπτύσσει ένα μηχανισμό εθνικής πιστοποίησης. Η αναγνώριση και η πιστοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης των βασικών επαρκειών των αναλυτών της συμπεριφοράς θα διευκολύνει σημαντικά την ανάπτυξή της και την ίδρυση μιας ανεξάρτητης επαγγελματικής ταυτότητας στην Ελλάδα.

Αντιστοίχιση ανάμεσα στο Εθνικό Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προσόντων

Η Εθνική Έκθεση Αναφοράς της Ελλάδας συντάχθηκε από τον στο Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικής Καθοδήγησης (ΕΟΡΡΕΠ, 2016). Μια σύνοψη των επιπέδων του NQF αναφορικά με το EQF παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2. Αναφορά του NQF της Ελλάδας στο EQF

 <p>Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων</p>	
<p>Επίπεδο 8</p> <p>Γνώση στο πιο προχωρημένο άκρο του πεδίου εργασίας ή μελέτης και στη διεπαφή ανάμεσα στα πεδία</p> <p>Οι πιο προχωρημένες και ειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για τη λύση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα και/ή στην καινοτομία και την επέκταση και επαναπροσδιορισμό υπάρχουσας γνώσης ή επαγγελματικής πρακτικής</p> <p>Να επιδεικνύουν σημαντική κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και διαρκή δέσμευση στην ανάπτυξη νέων ιδεών και διαδικασιών στην πρώτη γραμμή της εργασίας και στο πλαίσιο της μελέτης συμπεριλαμβανομένης και της έρευνας</p>	<p>Επίπεδο 8</p> <p>Διδακτορικό</p>

<p>Επίπεδο 7</p> <p>Υψηλά εξειδικευμένη γνώση, κάποια εκ της οποίας βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της γνώσης στο πεδίο της εργασίας και της μελέτης, ως η βάση για πρωτοπόρα σκέψη και/ή έρευνα, κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στο πεδίο και στην διεπαφή ανάμεσα σε διαφορετικά πεδία</p> <p>Εξειδικευμένες δεξιότητες λύσεις προβλημάτων που απαιτούνται στην έρευνα και/ή στην καινοτομία για να αναπτυχθεί νέα γνώση και διαδικασίες και για να ενσωματωθεί η γνώση από διαφορετικά πεδία</p> <p>Διαχείριση και μεταμόρφωση της εργασίας ή του πλαισίου μελέτης τα οποία είναι περίπλοκα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις, ανάληψη ευθυνών για συνεισφορά στη επαγγελματική γνώση και πρακτική και/ή για την αναθεώρηση της στρατηγικής επίδοσης των ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 7</p> <p>Πτυχίο Master's</p>
<p>Επίπεδο 6</p> <p>Προχωρημένη γνώση στο πεδίο της εργασίας ή μελέτης, η οποία συνεπάγεται κριτική κατανόηση των θεωριών και των αρχών</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης.</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 6</p> <p>Πτυχίο Bachelor's</p>
<p>Επίπεδο 5</p> <p>Περιεκτική, εξειδικευμένη έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Επαγγελματικό μετα δευτεροβάθμιο σχολείο για αποφοίτους των τάξεων μαθητείας EPAL, επίπεδο 5 (μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο)</p> <p>Δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης (μεταδευτεροβάθμια)</p> <p>Δίπλωμα μεταδευτεροβάθμιας και όχι ανώτερης εκπαίδευσης</p>
<p>Επίπεδο 4</p> <p>Έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ευρύ πλαίσιο σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Vocational school certificate</p>

<p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να παραχθούν λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Άσκηση αυτό διαχείρισης στις καθοδηγητικές γραμμές της εργασίας ή σε πλαίσιο μελέτης οι οποίες είναι συνήθως προβλεπόμενες, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές, εποπτεία της ρουτίνας της εργασίας των άλλων, ανάληψη κάποιων ευθυνών για αξιολόγηση και βελτίωση της εργασίας ή των δραστηριοτήτων μελέτης</p>	<p>Vocational upper secondary school 'degree'</p> <p>Πιστοποιητικό επαγγελματικού σχολείου</p> <p>Επαγγελματικό λύκειο Πιστοποιητικό EPAL</p> <p>Πιστοποιητικό γενικού λυκείου</p>
<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Πιστοποιητικό σχολείου επαγγελματικής κατάρτισης (μετά το γυμνάσιο)</p> <p>Πιστοποιητικό ΙΕΚ (αρχική επαγγελματική κατάρτιση – μετά το γυμνάσιο)</p>
<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γυμνάσιο (υποχρεωτικό)</p>
<p>Επίπεδο 1</p> <p>Βασικές γενικές γνώσεις</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p>	<p>Επίπεδο 1</p> <p>Δημοτικό (υποχρεωτικό)</p>

Επάρκεια Εισαγωγικού Επιπέδου του EuroBA αναφορικά με το NQF της Ελλάδας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Εισαγωγικού Επιπέδου EuroBA ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 3 του EFQ. Οι Έλληνες υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA στο εισαγωγικό επίπεδο θα είναι κάτοχοι είτε πιστοποιητικού από σχολείο επαγγελματικής κατάρτισης (μεταγυμνασιακό επίπεδο) ή πιστοποιητικού ΙΕΚ (αρχικό επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης μετά την εκπαίδευση του γυμνασίου).

Επάρκεια EuroBA Επιπέδου Master's αναφορικά με το NQF της Ελλάδας

As detailed in Intellectual Output 1, the learner outcomes in the areas of Knowledge, Skills and Autonomy and Responsibility at the EuroBA-Master's Level competences align mostly with Levels 6 and 7 of the EFQ; candidates for EuroBA competences in the Hellenic Republic will have earned a Master's degree.

Ολλανδία

Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Ολλανδία

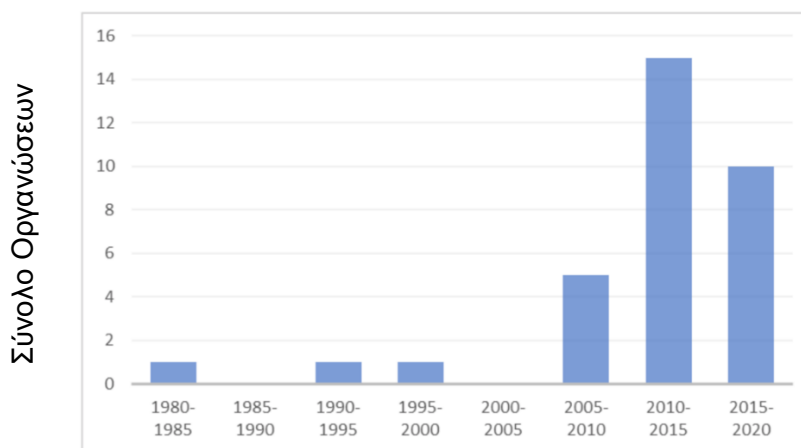
Δεν υπάρχει επίσημα αναγνωρισμένη κατάρτιση και/ή εκπαίδευση στην ανάλυση συμπεριφοράς στην Ολλανδία, ωστόσο ένας σημαντικός αριθμός από υπηρεσίες που κάνουν χρήση των αρχών ABA για την υποστήριξη των νέων ανθρώπων στο φάσμα του αυτισμού και των οικογενειών τους έχουν ιδρυθεί τα τελευταία 25 χρόνια. Πολλές από αυτές τις υπηρεσίες δημιουργήθηκαν από πρωτοβουλία γονέων, π.χ. Robertshuis (2006), de Droomboom (2006), και Stichting Raeger (2011). Χρησιμοποιώντας τις αρχές της ABA, αυτές οι υπηρεσίες υποστηρίζουν παιδιά, εφήβους και (νέους) ενήλικες με διάγνωση αυτιστικής, αναπτυξιακής διαταραχής και/ή άλλες ψυχιατρικές ή συμπεριφορικές διαγνώσεις, όπως ΔΕΠΥ, διαταραχή προσκόλλησης, Αντιθετική Προκλητική Διαταραχή (ΑΠΔ), Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή (OCD), ακράτεια και διαταραχές διατροφής. Τυπικά, η υποστήριξη που βασίζεται στην ABA παρέχεται από πολυεπιστημονικές ομάδες μαζί με λογοθεραπεία καθώς επίσης και εργοθεραπεία.

Σε μια πρώτη προσπάθεια να συνταχθεί η ιστορία της ABA στην Ολλανδία, ξεκίνησαν τέσσερις δράσεις στην αρχή του 2021:

- (1) μια αναζήτηση στο διαδίκτυο για υπηρεσίες ABA στην Ολλανδία από την οποία προέκυψαν 40 οργανισμοί

- (2) μια έρευνα η οποία εστάλη σε όλους αυτούς τους οργανισμούς για να αποκτηθούν πληροφορίες για τα δομικά χαρακτηριστικά των οργανισμών (π.χ. αριθμός προσωπικού με ή χωρίς επίσημη (ABA) κατάρτιση, επίπεδο εκπαιδευτικού υπόβαθρου του προσωπικού (π.χ. επαγγελματικό, ανώτερης εκπαίδευσης), αριθμός και χαρακτηριστικά των πελατών, αριθμός των τοποθεσιών εξυπηρέτησης, και είδος υπηρεσιών ABA
- (3) μια αναζήτηση στο μητρώο πιστοποιημένων στο Behavior Analyst Certification Board, Inc. (BACB) για Ολλανδούς πιστοποιημένους/καταγεγραμμένους επαγγελματίες (π.χ. RBT®, BCaBA®, BCBA®, and BCBA-D®), και
- (4) αρχειακή έρευνα, στην οποία οποιαδήποτε αναφορά στην ABA στην Ολλανδία αποσπάστηκε από επίσημα και ανεπίσημα έγγραφα στην εκπαίδευση, στις υπηρεσίες, και/ή προσωπικά αρχεία.

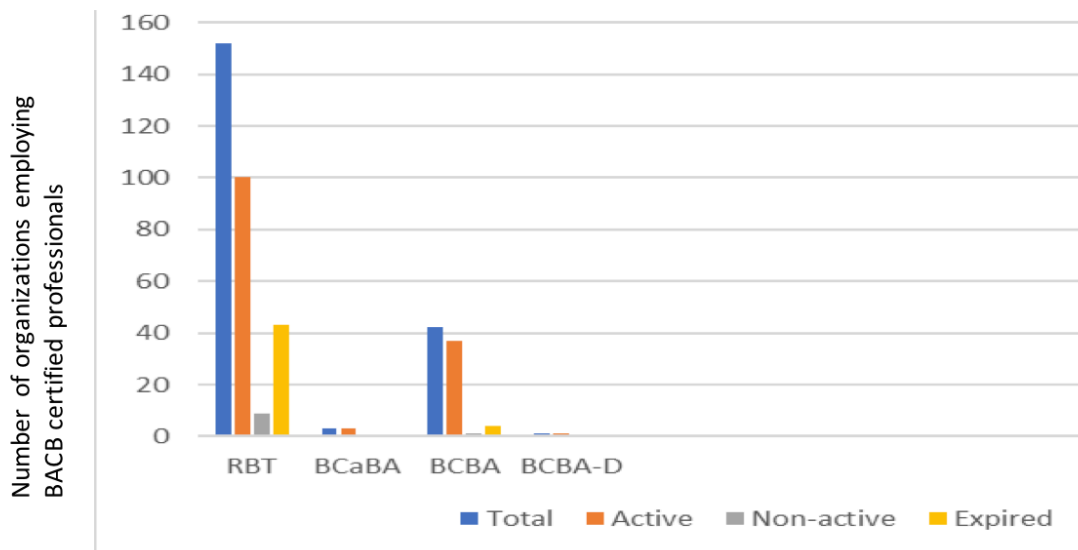
Τα (προκαταρκτικά) αποτελέσματα των Δράσεων 1-3 επεξηγούν την σχετικά πρόσφατη ιστορία της ABA στην Ολλανδία. Οι πρώτες υπηρεσίες που ισχυρίζονται ότι παρέχουν υπηρεσίες ABA ιδρύθηκαν τη δεκαετία του 1980, ωστόσο, η πλειονότητα των οργανισμών σε λειτουργία δημιουργήθηκαν μετά το 2010 (Εικόνα 1, κάτω). Ο αριθμός των πιστοποιημένων έχει αυξηθεί σταθερά από τότε και το 2021 υπάρχει ένα σύνολο από n=40. Βάσει των αρχικών αποτελεσμάτων της έρευνας (Δράση 2), η στελέχωση των 10/40 οργανισμών κυμαίνεται από 1 άτομο προσωπικού σε 1915 άτομα προσωπικού (μέσος όρος 303 άτομα προσωπικό, SD 645.5). Ο αριθμός των πελατών που έλαβα υπηρεσίες που βασίζονται στη ABA από τους οργανισμούς κυμαίνεται από n=4 σε n=7485 πελάτες (μέσος όρος 941, SD 2362.4).

Εικόνα 1. Έτος ίδρυσης υπηρεσιών στην Ολλανδία που παρέχουν ABA.

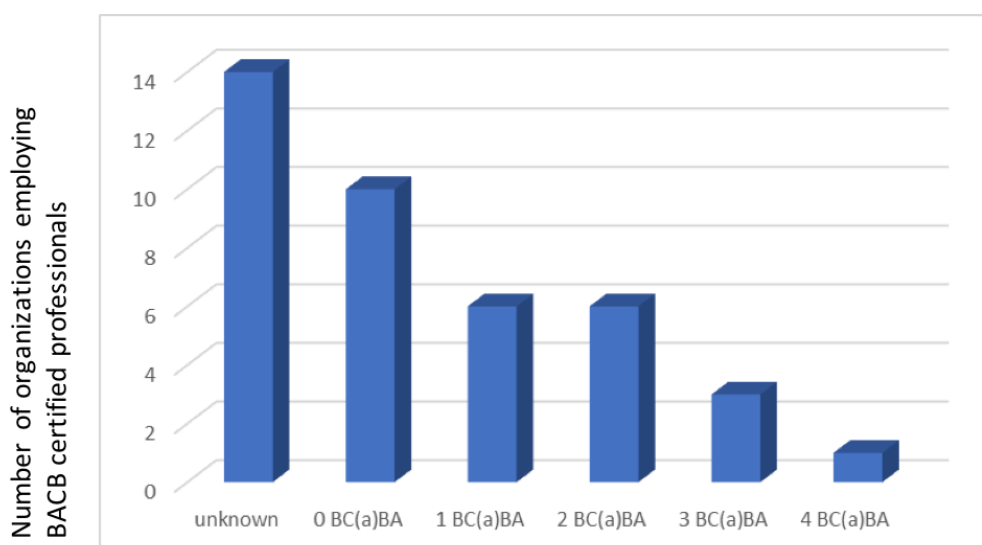
Η εικόνα 2 (κάτω) παρουσιάζει τον αριθμό του προσωπικού με επίσημη κατάρτιση και πιστοποίηση στην ABA. Το 2021, υπάρχει ένα σύνολο από n=198 επαγγελματίες που έχουν αποκτήσει κάποια μορφή καταγραφής/πιστοποίησης με το BACB (152 RBT®, 3 BCaBA®,

42 BCBA®, και 1 BCBA-D®). Το περισσότερο από αυτό το προσωπικό καταγράφεται ως «ενεργό», ωστόσο, n=43 των εγγραφών RBT® έχει λήξει και n=3 RBT®s δεν ήταν ενεργό.

Εικόνα 2. Αριθμός πιστοποιημένων BACB στην Ολλανδία σύμφωνα με το μητρώο BACB (ημερομηνία αναφοράς 26.10.2021).

Η εικόνα 3 (κάτω) δείχνει ότι η κατανομή των αναλυτών συμπεριφοράς που απασχολούνται στους οργανισμούς ABA είναι άνιση. Η πλειονότητα των οργανισμών που βασίζονται στην ABA (N=16/40) στην Ολλανδία, απασχολούν τουλάχιστον 1 BC(a)BA; σε 14 οργανισμούς ABA ο αριθμός των πιστοποιημένων αναλυτών συμπεριφοράς είναι άγνωστος, και 10 οργανισμοί ABA δεν απασχολούν ούτε έναν πιστοποιημένο αναλυτή συμπεριφοράς.

Number of certified professionals per ABA organisation

Εικόνα 3. Αριθμός οργανισμών ABA στην Ολλανδία που απασχολούν αναλυτές συμπεριφοράς. Σημείωση: το άγνωστος δηλώνει ότι είναι άγνωστα τα προσόντα του αναλυτή της συμπεριφοράς, BC(a)BA δηλώνει πιστοποιήσει του αναλυτή της συμπεριφοράς είτε BCBA ή BCaBA

Προφανώς, η διαφορά ανάμεσα στις υπηρεσίες ABA έχει επιπτώσεις στην ποιότητα των υπηρεσιών και την αξιοπιστία των παρεμβάσεων. Ο (Huskens & Palmen, 2016). Neidt and Schenk (2012) εξερεύνησε τις πρώιμες εντατικές παρεμβάσεις συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένων των Pivotal Response Training (PRT), Discrete Trial Teaching (DTT), και Picture Communication Exchange Programs (PECS), σε τρεις οργανισμούς στην Ολλανδία, και βρήκε ότι, αντί να προσφέρεται υποστήριξη βασιζόμενη στην ABA υψηλής αξιοπιστίας, παρέχουν έναν μάλλον εκλεκτικό συνδυασμό παρεμβάσεων.

Σήμερα, προσφέρονται μόνο ελάχιστα ενδουπηρεσιακά εργαστήρια και μαθήματα στην ABA στην Ολλανδία τα οποία είναι πιστοποιημένα από ανεξάρτητες δομές πιστοποίησης, όπως το Dutch-Flemish Accreditation Organisation (NVAO) και/ή επαγγελματικές δομές (όπως το Dutch Institute for Psychologists (NIP) ή το Dutch Association for Educationalists and Pedagogues (NVO).

Για να ανοίξει ο δρόμος μπροστά, συναντήθηκε μια κοινοπραξία ABA το 2021 για να τονίσει τη σημασία της ανάπτυξης μιας εθνικής κατάρτισης αναγνωρισμένης και πιστοποιημένης και των επαγγελματικών ευκαιριών για να καλύψουν τις παρούσες και μελλοντικές ανάγκες των χρηστών των υπηρεσιών ABA. Οι στόχοι που εντόπισαν ήταν

- (1) να ενθαρρύνει και/ή να διατηρήσει υψηλές προδιαγραφές στην υποστήριξη που βασίζεται στην ABA και στις υπηρεσίες πρώιμης συμπεριφορικής παρέμβασης
- (2) να καταστήσει εφικτές τις μελλοντικές ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης ABA
- (3) να εξασφαλίσει την μελλοντική υψηλής ποιότητας υποστήριξη βασιζόμενη στην ABA στην Ολλανδία

Αντιστοιχία ανάμεσα στα Εθνικά Ολλανδικά και Ευρωπαϊκά Δίκτυα Προσόντων

Η Εθνική Έκθεση Αναφοράς της Ολλανδίας συντάχθηκε από το National Organisation for Certification of Qualifications and Vocational Guidance (NLFQ, 2019). Η σύνοψη των επιπέδων NQF αναφορικά με το EQF παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.

Πίνακας 3. Αναφορά του NQF της Ολλανδίας στο EQF

 <p>European Qualifications Framework</p> <p>Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων</p>	
<p>Επίπεδο 8</p> <p>Γνώση στο πιο προχωρημένο άκρο του πεδίου εργασίας ή μελέτης και στη διεπαφή ανάμεσα στα πεδία</p> <p>Οι πιο προχωρημένες και ειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για τη λύση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα και/ή στην καινοτομία και την επέκταση και επαναπροσδιορισμό υπάρχουσας γνώσης ή επαγγελματικής πρακτικής</p> <p>Να επιδεικνύουν σημαντική κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και διαρκή δέσμευση στην ανάπτυξη νέων ιδεών και διαδικασιών στην πρώτη γραμμή της εργασίας και στο πλαίσιο της μελέτης συμπεριλαμβανομένης και της έρευνας</p>	<p>Επίπεδο 8</p> <p>Διδακτορικό /PhD (οδηγεί στον τίτλο του δόκτορα)</p>
<p>Επίπεδο 7</p> <p>Υψηλά εξειδικευμένη γνώση, κάποια εκ της οποίας βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της γνώσης στο πεδίο της εργασίας και της μελέτης, ως η βάση για πρωτοπόρα σκέψη και/ή έρευνα, κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στο πεδίο και στην διεπαφή ανάμεσα σε διαφορετικά πεδία</p> <p>Εξειδικευμένες δεξιότητες λύσεις προβλημάτων που απαιτούνται στην έρευνα και/ή στην καινοτομία για να αναπτυχθεί νέα γνώση και διαδικασίες και για να ενσωματωθεί η γνώση από διαφορετικά πεδία</p> <p>Διαχείριση και μεταμόρφωση της εργασίας ή του πλαισίου μελέτης τα οποία είναι περίπλοκα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις, ανάληψη ευθυνών για συνεισφορά στη επαγγελματική γνώση και πρακτική και/ή για την αναθεώρηση της στρατηγικής επίδοσης των ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 7</p> <p>Master of Science (οδηγεί σε πτυχίο MSc).</p>
<p>Επίπεδο 6</p> <p>Προχωρημένη γνώση στο πεδίο της εργασίας ή μελέτης, η οποία συνεπάγεται κριτική κατανόηση των θεωριών και των αρχών</p>	<p>Επίπεδο 6</p> <p>Πτυχίο Bachelor of Science ή Δίπλωμα Ανώτερης Εκπαίδευσης σε κολλέγιο (Higher Professional Education)</p>

<p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης.</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	
<p>Επίπεδο 5</p> <p>Περιεκτική, εξειδικευμένη έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Διετές πτυχίο: αυτό αναφέρεται σε φοίτηση δυο χρόνων σε Κολλέγιο Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, η οποία, αναφορικά με το επίπεδο, είναι ανάμεσα στο Χρόνο 3 (Bachelor) Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (HBO, βλ. Επίπεδο 6) και το Χρόνο 4 μελέτης σε Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (βλ. Επίπεδο 4). Επίσης, ένα Associate Degree είναι πιο εφαρμοσμένη εκπαίδευση συγκριτικά με τα μαθήματα της Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.</p>
<p>Επίπεδο 4</p> <p>Έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ευρύ πλαίσιο σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να παραχθούν λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Άσκηση αυτό διαχείρισης στις καθοδηγητικές γραμμές της εργασίας ή σε πλαίσιο μελέτης οι οποίες είναι συνήθως προβλεπόμενες, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές, εποπτεία της ρουτίνας της εργασίας των άλλων, ανάληψη κάποιων ευθυνών για αξιολόγηση και βελτίωση της εργασίας ή των δραστηριοτήτων μελέτης</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Επίπεδο 4^α, χρειάζεται ένα δίπλωμα σε MBO Επίπεδο 4</p> <p>Επίπεδο 4+: δίπλωμα VWO (προπαρασκευαστική ακαδημαϊκή εκπαίδευση/πριν την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, 6 έτη, η οποία είναι συγκρίσιμη με τα Επίπεδα A, δίνει άμεση πρόσβαση στο πανεπιστήμιο)</p> <p>Προ πανεπιστημιακή εκπαίδευση για ενήλικες</p> <p>Γενικό λύκειο για ενήλικες</p> <p>Γενικό λύκειο</p>
<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>VET Επίπεδο 3 (επαγγελματική κατάρτιση vorkopleiding), διαρκεί 3 έτη και οδηγεί σε Δευτεροβάθμια</p>

<p>προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επαγγελματική Εκπαίδευση (δίπλωμα σε MBO επίπεδο 3)</p>
<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 2</p> <p>Προ επαγγελματική Εκπαίδευση (VMBO, 4 επίπεδα, δίπλωμα στα επίπεδα 2, 3, ή 4) και δίπλωμα στο MBO επίπεδο 2</p>
<p>Επίπεδο 1</p> <p>Βασικές γενικές γνώσεις</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p>	<p>Επίπεδο 1</p> <p>Πιστοποίηση δημοτικού σχολείου (υποχρεωτικό) MBO δίπλωμα σε επίπεδο 1, ή δίπλωμα VMBO σε Επίπεδο 1</p>

Επάρκεια Εισαγωγικού Επιπέδου του EuroBA αναφορικά με το NQF της Ολλανδίας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Εισαγωγικού Επιπέδου EuroBA ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 3 του EFQ. Οι Ολλανδοί υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA στο εισαγωγικό επίπεδο θα έχουν ολοκληρώσει ένα επαγγελματικό πρόγραμμα κατάρτισης VAT Επίπεδο 3.

Επάρκεια EuroBA Επιπέδου Master's αναφορικά με το NQF της Ολλανδίας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Επιπέδου

Master's ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 6 και 7 του EFQ. Οι υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA στην Ολλανδία θα έχουν αποκτήσει πτυχίο Master's.

Σουηδία

Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στη Σουηδία

Η ιστορία της ανάλυσης συμπεριφοράς στη Σουηδία μπορεί να αναχθεί στο 1951 όταν ο B.F. Skinner έκανε μια παρουσίαση στο 13th International Conference of Psychology στη Στοκχόλμη (Arntzen & Pellon, 2021). Η Πρώιμη Εντατική Συμπεριφορική Παρέμβαση (EIBI) εισήχθη στη Σουηδία 35 χρόνια πριν από το Σουηδό ψυχολόγο Örjan Swahn.

Ωστόσο, παρόλη την εξάπλωση και ενδιαφέρον για το EIBI, μόνο το 2004, μετά από γονεϊκό λόμπι, ξεκίνησε η πρώτη σε επίπεδο αποφοίτων αναγνωρισμένη από το BACB σειρά μαθημάτων (VCS) στην ανάλυση συμπεριφοράς με εστίαση στον αυτισμό στο Karolinska Institute (Roll-Pettersson & Ala'i-Rosales, 2009; Roll-Pettersson et al., 2010). Αυτό έγινε εφικτό με διεθνή υποστήριξη και συνεργασία με το BACB και τη Shahla Ala'i Rosales, University of North Texas. Οι συμμετέχοντες φοιτητές ήταν, και ακόμη είναι, ενεργοί επαγγελματίες με ακαδημαϊκό υπόβαθρο στην λογοθεραπεία, στην ειδική αγωγή, στην ψυχολογία, στην κοινωνική εργασία και στην εργοθεραπεία.

Το 2006, η σειρά μαθημάτων μεταφέρθηκε στο Stockholm Institute of Education, και το 2010, στο Stockholm University, όπου παραδίδεται από κοινού με το Department of Psychology and the Department of Special Education. Το VCS είναι ABAI αναγνωρισμένο για την 4^η έκδοση της BACB λίστας εργασιών. Από το 2017, το Stockholm University προσφέρει το μόνο πρόγραμμα Master's στη Σουηδία στην ανάλυση συμπεριφοράς. Το Δεκέμβριο του 2021, υπήρχαν 15 ενεργά Swedish BCBA@s και ένα BCBA-D@;. Από αυτούς τους BACB πιστοποιημένους οκτώ είναι ψυχολόγοι, επτά λογοθεραπευτές και ένας εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής. Επιπλέον, πάνω από 200 φοιτητές έχουν παρακολουθήσει τα μαθήματα VCS χωρίς να επιδιώκουν πιστοποίηση.

Στη Σουηδία, η ανάλυση συμπεριφοράς παραμένει σε μεγάλο βαθμό άγνωστη στο ευρύ κοινό. Ωστόσο, η αποδοχή των παρεμβάσεων της ανάλυσης συμπεριφοράς σε συγκεκριμένα νηπιαγωγεία έχει αυξηθεί, ιδιαίτερα σε σχολεία όπου έχει εγγραφεί κάποιο παιδί στο φάσμα του αυτισμού. Πράγματι οι συστάσεις αποκατάστασης αναφέρουν ότι η πρώτη επιλογή παρέμβασης για παιδιά νηπίου με αυτισμό πρέπει να βασίζεται στις αρχές και τις διαδικασίες της ABA (Bromark & Granat, 2012). Στις ανακοινώσεις για εργασία στην παρούσα φάση, ένας αριθμός από εργοδότες στα κέντρα αποκατάστασης, στα ψυχιατρικά κέντρα, στα σχολεία, στα ειδικά σχολεία, και σε ομαδικά αιτήματα για το σπίτι ζητούν αυτοί που κάνουν αίτηση να είναι εκπαιδευμένοι στην εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς.

Στο Uppsala University αναπτύσσουν ένα μάθημα στο ABA και επίσης οριστικοποιούν ένα έργο Schoolwide Positive Behavioural Intervention and Support το οποίο οδηγεί σε μια πολιτισμική προσαρμογή που ονομάζεται *Inclusive Behavioral support In School* (IBIS). Το έργο IBIS έχει πρόσφατα αποκτήσει μια εξωτερική χρηματοδότηση για να αξιολογήσει αυτή την προσαρμοσμένη εκδοχή που περιλαμβάνει περίπου 100 σχολεία.

Στο Linnaeus University και Stockholm University δυο διδακτορικές εργασίες τώρα μελετούν το PAX Good Behavior Game (GBG) και, μετά από μια πολιτισμική προσαρμογή έχει τώρα διδαχθεί σε περισσότερους από 1000 εκπαιδευτικούς περίπου στο 10% των δήμων στη Σουηδία.

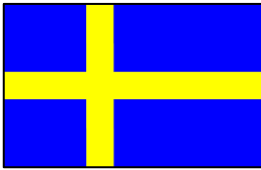
Ο Swedish Association for Behavior Analysis (SWABA) ιδρύθηκε το 1996, και τώρα έχει περίπου 200 μέλη από διάφορα επαγγελματικά υπόβαθρα. Το SWABA είναι συνδεδεμένο τμήμα του Association for Behavior Analysis International (ABAI) και του European Association for Behaviour Analysis (EABA). Από το 2020, μετά την απόφαση του BACB να αλλάξει τις απαιτήσεις για πιστοποίηση, η SWABA εμπλέκεται σε μια συνεργασία ανάμεσα σε εκπροσώπους από τις Σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Φιλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία, Σουηδία), συζητώντας την ποιοτική εξασφάλιση της ανάλυσης συμπεριφοράς σε Σκανδιναβικό πλαίσιο.

Συνοπτικά, παρόλο που η εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς φαίνεται να καθιερώνεται και να γίνεται αποδεκτή όλο και περισσότερο και σε λαϊκό και σε θεσμικό επίπεδο στη Σουηδία, στο πλαίσιο των υπηρεσιών αποκατάστασης για παιδιά στο φάσμα του αυτισμού καθώς επίσης και σε ένα αριθμό από σχολεία, δεν έχει αναγνωριστεί ακόμη επίσημα ως πεδίο από μόνη της. Δεν υπάρχουν επίσημες απαιτήσεις για το προσωπικό σε οποιοδήποτε επίπεδο για να έχουν γνώσεις και/ή επάρκεια στην ABA. Για να αποφύγουμε παρεμβάσεις χαμηλής ποιότητας, και πιθανή βλάβη της φήμης του πεδίου, η διασφάλιση υψηλών επιπέδων επάρκειας ανάμεσα στους επαγγελματίες ABA στη Σουηδία είναι ζωτικής σημασίας.

Αντιστοιχία ανάμεσα στα Εθνικά Σουηδικά και Ευρωπαϊκά Δίκτυα Προσόντων

The report referencing the Swedish Qualifications Framework (SEQF) to the European Qualifications Framework was drafted by the SEQF-EQF Committee (2015). A summary of levels of the SEQF as referenced to the EQF is presented in Table 4.

Πίνακας 4. Αναφορά του NQF της Σουηδίας (SEQF) στο EQF

 <p>European Qualifications Framework</p> <p>Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων</p>	
<p>Επίπεδο 8</p> <p>Γνώση στο πιο προχωρημένο άκρο του πεδίου εργασίας ή μελέτης και στη διεπαφή ανάμεσα στα πεδία</p> <p>Οι πιο προχωρημένες και ειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για τη λύση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα και/ή στην καινοτομία και την επέκταση και επαναπροσδιορισμό υπάρχουσας γνώσης ή επαγγελματικής πρακτικής</p> <p>Να επιδεικνύουν σημαντική κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και διαρκή δέσμευση στην ανάπτυξη νέων ιδεών και διαδικασιών στην πρώτη γραμμή της εργασίας και στο πλαίσιο της μελέτης συμπεριλαμβανομένης και της έρευνας</p>	<p>Επίπεδο 8</p> <p>Πτυχία, τρίτου κύκλου, Annex 2 to Higher Education Ordinance 1993:100 (Διδακτορικό)</p> <p>Πτυχία, τρίτου κύκλου, Annex to Regulation 1993: 221</p>
<p>Επίπεδο 7</p> <p>Υψηλά εξειδικευμένη γνώση, κάποια εκ της οποίας βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της γνώσης στο πεδίο της εργασίας και της μελέτης, ως η βάση για πρωτοπόρα σκέψη και/ή έρευνα, κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στο πεδίο και στην διεπαφή ανάμεσα σε διαφορετικά πεδία</p> <p>Εξειδικευμένες δεξιότητες λύσεις προβλημάτων που απαιτούνται στην έρευνα και/ή στην καινοτομία για να αναπτυχθεί νέα γνώση και διαδικασίες και για να ενσωματωθεί η γνώση από διαφορετικά πεδία</p> <p>Διαχείριση και μεταμόρφωση της εργασίας ή του πλαισίου μελέτης τα οποία είναι περίπλοκα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις, ανάληψη ευθυνών για συνεισφορά στη επαγγελματική γνώση και πρακτική και/ή για την αναθεώρηση της στρατηγικής επίδοσης των ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 7</p> <p>Πτυχία, δεύτερος κύκλος, Annex 2 to Higher Education Ordinance 1993:100</p> <p>Πτυχίο, δεύτερος κύκλος, Annex to Regulation 1993: 221 (πτυχίο Master's)</p> <p>Πτυχία, δεύτερος κύκλος, Annex 2 to Higher Education Ordinance 1993:100</p>

<p>Επίπεδο 6</p> <p>Προχωρημένη γνώση στο πεδίο της εργασίας ή μελέτης, η οποία συνεπάγεται κριτική κατανόηση των θεωριών και των αρχών</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης.</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 6</p> <p>Πτυχία, πρώτος κύκλος, (πτυχίο Bachelor's) Annex 2 to the Education Ordinance 1993:100</p> <p>Πτυχία, πρώτος κύκλος, Annex to Regulation 2007:1164</p> <p>Πτυχία, πρώτος κύκλος, Annex to Regulation 1993: 221</p> <p>Προχωρημένο δίπλωμα στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση</p> <p>Προσόντα που απονέμονται εκτός επίσημης εκπαίδευσης</p> <p>Πτυχίο Bachelor's</p>
<p>Επίπεδο 5</p> <p>Περιεκτική, εξειδικευμένη έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Δίπλωμα στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση</p> <p>Προσόντα που απονέμονται εκτός επίσημης εκπαίδευσης</p>
<p>Επίπεδο 4</p> <p>Έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ευρύ πλαίσιο σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να παραχθούν λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Άσκηση αυτό διαχείρισης στις καθοδηγητικές γραμμές της εργασίας ή σε πλαίσιο μελέτης οι οποίες είναι συνήθως προβλεπόμενες, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές, εποπτεία της ρουτίνας της εργασίας των άλλων, ανάληψη κάποιων ευθυνών για αξιολόγηση και βελτίωση της εργασίας ή των δραστηριοτήτων μελέτης</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Πτυχίο από ένα πρόγραμμα λυκείου – τίτλος προσόντων για μαθητές που άρχισαν το 2011 και μετά</p> <p>Τελική βαθμίδα από ένα ολοκληρωμένο εθνικό ή ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα</p> <p>Πτυχίο από εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου και κατάρτιση επιπέδου λυκείου – τίτλος προσόντων για μαθητές που άρχισαν το 2011 και μετά</p> <p>Τελική βαθμίδα από εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου και κατάρτιση επιπέδου λυκείου</p>

	<p>Πιστοποιητικό από γενικά μαθήματα λυκείου από λαϊκό λύκειο</p> <p>Προσόντα που απονέμονται εκτός επίσημης εκπαίδευση</p>
<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Τελική βαθμίδα υποχρεωτικού σχολείου</p>
<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 2</p> <p>Τελική βαθμίδα ειδικού σχολείου σε υποχρεωτικό επίπεδο</p> <p>Τελική βαθμίδα από εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου και κατάρτιση σε υποχρεωτικό επίπεδο Πιστοποιητικό από λύκειο για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες</p> <p>Πιστοποιητικό από ειδική εκπαίδευση για ενήλικες επιπέδου λυκείου Βαθμίδα στα Σουηδικά μαθημάτων D για μετανάστες, ή ισότιμο που απονέμεται από λαϊκό σχολείο</p> <p>Βαθμίδα στην εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου στα Σουηδικά μαθημάτων D για Μετανάστες, ή ισότιμο που απονέμεται από λαϊκό λύκειο Πιστοποιητικό από γενικά μαθήματα επιπέδου υποχρεωτικού σχολείου από λαϊκό λύκειο</p>
<p>Επίπεδο 1</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p>	<p>Επίπεδο 1</p> <p>Τελική βαθμίδα από υποχρεωτικό σχολείο για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες</p> <p>Τελική βαθμίδα από ειδική αγωγή για ενήλικες σε υποχρεωτικό επίπεδο</p>

Επάρκεια Εισαγωγικού Επιπέδου του EuroBA αναφορικά με το NQF της Σουηδίας (SEQF)

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Εισαγωγικού Επιπέδου EuroBA ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 3 του EFQ. Έτσι η υποψηφιότητα για επάρκειες EuroBA θα βασιστεί εν μέρει στους τελικούς βαθμούς τις υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Επάρκεια EuroBA Επιπέδου Master's αναφορικά με το SEQF της Σουηδίας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του EuroBA Επιπέδου Master's ευθυγραμμίζονται κυρίως με τα Επίπεδα 6 και 7 του EFQ. Οι υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA στη Σουηδία θα είναι κάτοχοι του πτυχίου δεύτερου κύκλου (επίπεδο Master's).

Ιταλία

Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στην Ιταλία

Ο όρος «*Ανάλυση της Συμπεριφοράς*» (και «*τροποποίηση της συμπεριφοράς*») έγινε γνωστός ανάμεσα σε μια μικρή ομάδα Ιταλών ψυχολόγων στις αρχές της δεκαετίας του 1970, χάρη στην Conference at Villa Falconieri in Frascati (Rome) που την παρακολούθησε ανάμεσα σε άλλους και ο Fred S. Keller (Moderato & Presti, 2006; 2019). Παρακολουθώντας κάποιες άλλες διεθνείς συναντήσεις, όπως τις συναντήσεις της ομάδας Experimental Analysis of Behaviour Group (EABG) στην Λιέγη το 1988, και μια σειρά από International Congress on Behaviour Studies, ιδιαίτερα την εναρκτήρια στην Γκουανταλαχάρα, Μεξικό, το 1992, μια μικρή ομάδα από πρωτοπόρους είχε την ευκαιρία να συναντήσει ακαδημαϊκούς, όπως ο B. F. Skinner, Fred S. Keller, William N. Schoenfield, Charles A. Catania, και Peter Harzem. Ωστόσο, η συμφραζόμενη ψυχή, μαζί με το ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει την πρωτοποριακή ομάδα των αναλυτών της συμπεριφοράς, μπορεί να αναχθεί στην συνεισφορά του Sidney W. Bijou (Bijou, 1984, 1993).

Η 2^η International Congress on Behaviour Studies, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Παλέρμο το 1994, πρόσφερε σε μια μεγαλύτερη Ιταλική κοινότητα την ευκαιρία να συναντήσει τους ακαδημαϊκούς της διεθνούς κοινότητας ανάλυσης συμπεριφοράς με την μεγαλύτερη επιρροή, συμπεριλαμβανομένου και του Fred Keller. Έκανε την τελευταία του ομιλία στη συνάντηση πριν το θάνατό του. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρώτη International Conference of

ΑΒΑΙ πραγματοποιήθηκε στη Βενετία το 2001, κατά την οποία ιδρύθηκε η πρώτη πυρηνική European Association for Behaviour Analysis (EABA), ακολουθούμενη από την επίσημη ίδρυση της EABA η οποία πραγματοποιήθηκε στην Πάρμα δυο χρόνια αργότερα (Arntzen, Hughes, Pellón, Moderato, 2009). Έτσι, αν και μικρή, μια κοινότητα Ιταλών αναλυτών συμπεριφοράς έπαιξε σημαντικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή ανάπτυξη της ανάλυσης συμπεριφοράς.

Η Ανάλυση Συμπεριφοράς δεν διδάσκεται επίσημα σε κανένα Ιταλικό πανεπιστήμιο. Δεν υπάρχει καθηγητής Ανάλυσης Συμπεριφοράς, και δεν υπάρχει πρόγραμμα για πτυχίο Master's (βλ. Laurea Magistrale) στην ανάλυση συμπεριφοράς. Μερικά ιδιωτικά ιδρύματα παραδίδουν μια σειρά από μεταπτυχιακά μαθήματα στην ΑΒΑ διαφορετικής ποιότητας και διάρκειας, σε τρία επίπεδα (τεχνικός, βοηθός, αναλυτής) τα οποία μοιάζουν με τα επίπεδα του BACB. Ο όρος «πιστοποίηση» δεν έχει κανένα κύρος στο Ιταλικό σύστημα πρόνοιας αφού οι επαγγελματίες υγείας (π.χ. ιατροί – συμπεριλαμβανομένων των παιδοψυχιάτρων – ψυχολόγοι, λογοθεραπευτές, φυσιοθεραπευτές) διέπονται από τους νόμους του κράτους, ενώ το Υπουργείο Παιδείας ρυθμίζει τους ειδικούς παιδαγωγούς.

Όπως σε πολλές χώρες της ΕΕ, οι αναλυτές συμπεριφοράς δεν αναγνωρίζονται ή ρυθμίζονται επίσημα ως διακριτό επάγγελμα στην Ιταλία. Το προφίλ του αναλυτή της συμπεριφοράς δεν ορίζεται (και ίσως δεν μπορεί να ορισθεί) ξεκάθαρα επειδή, από πολλές απόψεις επικαλύπτεται με κάποιες λειτουργίες ή λίστες έργου των ψυχολόγων. Το 2011, το Higher Institute of Health (l'Istituto Superiore di Sanità; ISS) δημοσίευσε το Guide Line 21 (LG 21). Το ISS είναι ένας φορέας δημοσίου δικαίου το οποίο, ως μια τεχνικο-επιστημονική υπηρεσία της Εθνικής Υπηρεσίας Υγείας στην Ιταλία υπό του Υπουργείου Υγείας, διεξάγει έρευνα, πειράματα, έλεγχο, συμβουλευτική, τεκμηρίωση, και κατάρτιση στην δημόσια υγεία. Το LG 21 αναγνωρίζει τις διαδικασίες που βασίζονται στην ΑΒΑ ως Evidence Supported Treatment (EST). Τα παιδιά με αυτισμό είναι οι κύρια ομάδα πελατών των παιδιατρικών υπηρεσιών.

Δυστυχώς, λίγοι παιδοψυχίατροι είναι καταρτισμένοι στην Ανάλυση Συμπεριφοράς και έχουν την ελάχιστη γνώση για να κατανοήσουν βασικές αρχές της Ανάλυσης Συμπεριφοράς χωρίς προκαταλήψεις και παρανοήσεις (90% είναι ψυχαναλυτικά καταρτισμένοι). Για αυτό το λόγο, το ISS χρηματοδότησε και οργάνωσε μια σειρά από μαθήματα για αυτούς όχι για να γίνουν αναλυτές συμπεριφοράς αλλά για να τους δώσει τη δυνατότητα να κατανοούν εάν μια παρέμβαση που παρουσιάζεται ως βασισμένη στην ΑΒΑ είναι καλά σχεδιασμένη, καλά υλοποιημένη, και αποτελεσματική. Η 3^η έκδοση της σειράς μαθημάτων πρόκειται να αρχίσει σε λίγο. Οι εκπαιδευτές είναι επιλεγμένοι αναλυτές συμπεριφοράς.

Ένα παιδοψυχίατρος της SSN κάνει μια πρόιμη προκαταρκτική διάγνωση και τελικά συνταγογραφεί μια παρέμβαση, η οποία συνήθως είναι 45λεπτη δυο φορές τη εβδομάδα με λογοθεραπευτή και ψυχοπαθολόγο (ένα είδος αναπτυξιακού φυσιοθεραπευτή). Η Εθνική Υπηρεσία Υγείας δεν αναγνωρίζει επίσημα τις πιστοποιήσεις BCBA®, BCaBA®, RBT®

Το 2014 ιδρύθηκε η Ιταλική Κοινότητα Πειραματικής και Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς (SIACSA, 2014). Η SIACSA εγκαθίδρυσε ένα κατάλογο αναλυτών συμπεριφοράς (AdC), βοηθών αναλυτών συμπεριφοράς (aAdC), και τεχνικών (Tac) οι οποίοι πληρούν τα ελάχιστα επαγγελματικά κριτήρια. Η Associazione Tecnici ABA (ASSOTABA, 2014) είναι ένας σύνδεσμος που κυρίως περιλαμβάνει τεχνικούς. Το Φεβρουάριο του 2020, λίγες ημέρες πριν τον εγκλεισμό για τον COVID-19, ο SIACSA και η ASSOTABA συγχωνεύτηκαν για να δημιουργήσουν έναν νέο σύνδεσμο τον ABA-Italia (<https://www.abaitalia.org/>), ο οποίος περιλαμβάνει 355 Αναλυτές Συμπεριφοράς (AdC), 155 βοηθούς Αναλυτές Συμπεριφοράς (aAdC), και 456 Τεχνικούς Συμπεριφοράς (TAC).

Οι δυο κορυφαίες οικογενειακές ενώσεις στο πεδίο, η Associazione Nazionale Genitori Soggetti Autistici (ANGSA, 2020) και η Associazione Nazionale Famiglie di Persone con Disabilità Intellettiva e/o Relazionale (ANffAS, 2020) υποστήριξαν την ABA Italia. Οι ANGSA και ANffAS παίζουν ελεγκτικό ρόλο προεδρεύοντας στο ABA Italia Ethics Committee. Τελικά, η ABA Italia μέσω της Επιστημονικής Επιτροπής η οποία περιλαμβάνει τους πιο διακεκριμένους Ιταλούς αναλυτές συμπεριφοράς, ανάπτυξε μια σειρά από κανόνες για να προσδιορίσει την υψηλότερης ποιότητας κατάρτιση των αναλυτών συμπεριφοράς.

Αυτοί οι κανόνες αντανακλούν τα κριτήρια του BACB με κάποιες διαφορές. Η κατάρτιση για τα επίπεδα Τεχνικός είναι μια σειρά μαθημάτων 70 ωρών μετά από ένα πτυχίο bachelor (αντί για 40). Υπάρχουν δυο σειρές μαθημάτων για φοιτητές οι οποίοι θέλουν να γίνουν αναλυτές συμπεριφοράς, ένα για πρόιμη παρέμβαση και ένα για αυτούς που εργάζονται με εφήβους και νεαρούς ενήλικες. Αυτός ο πληθυσμός έχει ειδικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας ζωής, της ανεξάρτητης ζωής, και ψυχολογικές διαταραχές όπως άγχος, κατάθλιψη, και ιδεοψυχαναγκαστικές διαταραχές (Orpo et al., 2019).

Αντιστοιχία ανάμεσα στα Εθνικά Ιταλικά και Ευρωπαϊκά Δίκτυα Προσόντων

To National Institute for Development of Vocational Training (ISFOL), the EQF National Coordination Point for the Italy, υιοθέτησε την Πρώτη Έκθεση Αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προσόντων (ISFOL, 2012). Μια σύνοψη των επιπέδων του NQF αναφορικά με το EQF παρουσιάζεται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5. Αναφορά του NQF της Ιταλίας στο EQF

 <p>Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων</p>	
<p>Επίπεδο 8</p> <p>Γνώση στο πιο προχωρημένο άκρο του πεδίου εργασίας ή μελέτης και στη διεπαφή ανάμεσα στα πεδία</p> <p>Οι πιο προχωρημένες και ειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για τη λύση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα και/ή στην καινοτομία και την επέκταση και επαναπροσδιορισμό υπάρχουσας γνώσης ή επαγγελματικής πρακτικής</p> <p>Να επιδεικνύουν σημαντική κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και διαρκή δέσμευση στην ανάπτυξη νέων ιδεών και διαδικασιών στην πρώτη γραμμή της εργασίας και στο πλαίσιο της μελέτης συμπεριλαμβανομένης και της έρευνας</p>	<p>Επίπεδο 8</p> <p>Διδακτορικό έρευνας</p> <p>Ακαδημαϊκό δίπλωμα για κατάρτιση έρευνας</p> <p>Δίπλωμα ειδίκευσης</p> <p>Master's δεύτερου επιπέδου</p> <p>Δίπλωμα ακαδημαϊκής ειδίκευσης</p> <p>Δίπλωμα ανώτερης ειδίκευσης ή master's</p>
<p>Επίπεδο 7</p> <p>Υψηλά εξειδικευμένη γνώση, κάποια εκ της οποίας βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της γνώσης στο πεδίο της εργασίας και της μελέτης, ως η βάση για πρωτοπόρα σκέψη και/ή έρευνα, κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στο πεδίο και στην διεπαφή ανάμεσα σε διαφορετικά πεδία</p> <p>Εξειδικευμένες δεξιότητες λύσεις προβλημάτων που απαιτούνται στην έρευνα και/ή στην καινοτομία για να αναπτυχθεί νέα γνώση και διαδικασίες και για να ενσωματωθεί η γνώση από διαφορετικά πεδία</p> <p>Διαχείριση και μεταμόρφωση της εργασίας ή του πλαισίου μελέτης τα οποία είναι περίπλοκα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις, ανάληψη ευθυνών για συνεισφορά στη επαγγελματική γνώση και πρακτική και/ή για την αναθεώρηση της στρατηγικής επίδοσης των ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 7</p> <p>Πτυχίο master's</p> <p>Ακαδημαϊκό δίπλωμα δεύτερου επιπέδου</p> <p>Master's πρώτου επιπέδου</p> <p>Δίπλωμα ακαδημαϊκής ειδίκευσης</p> <p>Δίπλωμα ανώτερης ειδίκευσης ή master's</p>
<p>Επίπεδο 6</p> <p>Προχωρημένη γνώση στο πεδίο της εργασίας ή μελέτης, η οποία συνεπάγεται κριτική κατανόηση των θεωριών και των αρχών</p>	<p>Επίπεδο 6</p> <p>Πτυχίο Bachelor's</p> <p>Ακαδημαϊκό δίπλωμα πρώτου επιπέδου</p>

<p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης.</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	
<p>Επίπεδο 5</p> <p>Περιεκτική, εξειδικευμένη έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>LEVEL 5</p> <p>Δίπλωμα ανώτερης τεχνικής εκπαίδευσης</p>
<p>Επίπεδο 4</p> <p>Έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ευρύ πλαίσιο σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να παραχθούν λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Άσκηση αυτό διαχείρισης στις καθοδηγητικές γραμμές της εργασίας ή σε πλαίσιο μελέτης οι οποίες είναι συνήθως προβλεπόμενες, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές, εποπτεία της ρουτίνας της εργασίας των άλλων, ανάληψη κάποιων ευθυνών για αξιολόγηση και βελτίωση της εργασίας ή των δραστηριοτήτων</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Επαγγελματικό τεχνικό δίπλωμα Δίπλωμα λυκείου Licei Δίπλωμα λυκείου Πιστοποιητικό ανώτερης τεχνικής ειδίκευσης</p>
<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Πιστοποιητικό επαγγελματία χειριστή (<i>Attestato di qualifica di operatore professionale</i>)</p>

<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 2</p> <p>Πιστοποιητικό υποχρεωτικής εκπαίδευσης</p>
<p>Επίπεδο 1</p> <p>Βασικές γενικές γνώσεις</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p>	<p>Επίπεδο 1</p> <p>Απολυτήριο γυμνασίου</p>

Επάρκεια Εισαγωγικού Επιπέδου του EuroBA αναφορικά με το NQF της Ιταλίας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Εισαγωγικού Επιπέδου EuroBA ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 3 του EFQ. Οι Ιταλοί υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA σε εισαγωγικό επίπεδο θα έχουν πιστοποιητικό Επαγγελματία χειριστή (*Attestato di qualifica di operatore professionale*) ως τεχνικοί εισαγωγικού επιπέδου.

Επάρκεια EuroBA Επιπέδου Master's αναφορικά με το NQF της Ιταλίας

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Επιπέδου EuroBA-Master's ευθυγραμμίζονται κυρίως με τα Επίπεδα 6 και 7 του EFQ. Έτσι, προ απαιτούμενα προσόντα για τις επάρκειες EuroBA στην επικράτεια είναι η ολοκλήρωση ενός από τα ακόλουθα προχωρημένα πτυχία: πτυχίο Master's, ακαδημαϊκό δίπλωμα Δεύτερου επιπέδου, master Πρώτου επιπέδου, δίπλωμα Ακαδημαϊκής ειδίκευσης, ή δίπλωμα ανώτερης ειδίκευσης/ master's.

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρεια Ιρλανδία

Εκπαιδευτική και Επαγγελματική Ανάπτυξη της Ανάλυσης Συμπεριφοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο

Και μέχρι το 2023, η θέση του αναλυτή συμπεριφοράς δεν ήταν αυστηρά καθορισμένη στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο τίτλος εργασίας δεν ήταν προστατευμένος ή ρυθμισμένος. Ο τίτλος BCBA® χρησιμοποιήθηκε αντί για επαρκή εθνική εγγραφή, στην πραγματικότητα, μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός από δουλειές που αναγγέλθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο ανέφεραν το BCBA® ή το MScABA ή το ABA Εκπαιδευτής ως σημαντικό ή επιθυμητό κριτήριο. Το 2023, το επαγγελματικό μητρώο των αναλυτών συμπεριφοράς αναγνωρίστηκε από το Professional Standards Authority¹ (PSA). Πριν περιγραφεί η σπουδαιότητα αυτής της ανάπτυξης, πρώτα κάποιες γενικές πληροφορίες σχετικά με την ιστορία της ανάλυσης συμπεριφοράς και της επαγγελματικής αναγνώρισης στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Υπάρχουν 5 Σειρές Εγκεκριμένων Μαθημάτων επιπέδου Master's (VCS) που διδάσκονται στα Πανεπιστήμια του Ηνωμένου Βασιλείου (ABAI, 2021). Ένας αριθμός από πανεπιστήμια και ιδιωτικούς παρόχους προσφέρουν επίσης RBT® κατάρτιση, είτε δια ζώσης είτε διαδικτυακά⁴. Τα προσόντα που αποκτώνται σε αυτά τα μαθήματα παραμένουν ακαδημαϊκά προσόντα που έχουν εγκαθιδρυθεί για να καλύπτουν τα κριτήρια του BACB. Ωστόσο, ποτέ δεν αναγνωρίστηκαν επίσημα από τις κυβερνητικές υπηρεσίες του Ηνωμένου Βασιλείου, το Health Care Professional Council (HCPC) και το Professional Standards Authority (PSA).

Τα περισσότερα μαθήματα επιπέδου Master's στο Ηνωμένο Βασίλειο διαρκούν ένα έτος για να ολοκληρωθούν για τους φοιτητές πλήρους φοίτησης ή 2 ή 3 έτη για τους φοιτητές μερικής φοίτησης. Στα μαθήματα του Master's ανάλυσης συμπεριφοράς, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλύπτει την λίστα έργου του Behavior Analyst Certification Board (BACB) (4^η ή 5^η Έκδοση). Τα μαθήματα είναι εγκεκριμένα από τον Association for Behaviour Analysis (ABAI VCS). Το περιεχόμενο του VCS συνήθως παρέχει τις ακόλουθες ενότητες, παρόλο που η ακριβής δομή διαφέρει από μάθημα σε μάθημα:

- Βασικά στοιχεία αλλαγής της συμπεριφοράς
- Δεοντολογία στην Ανάλυση Συμπεριφοράς
- Αλλαγή Συμπεριφοράς και Εκπαίδευση
- Λειτουργική αξιολόγηση στην Ανάλυση συμπεριφοράς
- Έννοιες και αρχές της ανάλυσης συμπεριφοράς
- Λειτουργική ανάλυση στην ανάλυση συμπεριφοράς
- Διατριβή Master's ή Χαρτοφυλάκιο

Μερικά μαθήματα επιπέδου Master's στο Ηνωμένο Βασίλειο προσφέρουν τοποθετήσεις εποπτευόμενης πρακτικής άσκησης, ενώ άλλα αναμένουν από τους φοιτητές να οργανώσουν

---

¹ <https://www.professionalstandards.org.uk/home>

τις δικές τους τοποθετήσεις και εποπτεία. Μόλις οι φοιτητές έχουν καλύψει τα κριτήρια καταλληλότητας του BACB, δίνουν ένα διαδικτυακό διαγώνισμα 4 ωρών πριν γίνουν Board Certified Behaviour Analysts (BCBA). Για να διατηρήσουν την πιστοποίηση, οι υποψήφιοι πρέπει να συμπληρώσουν με αποδεικτικά στοιχεία μια συνεχιζόμενη εκπαίδευση 32 μονάδων (50 λεπτά κατάρτισης κάθε μονάδα) κατά τη διάρκεια διετούς κύκλου επαναπιστοποίησης.

Η κατάρτιση για Registered Behaviour Technician (RBT) προσφέρεται από Πανεπιστήμια και ιδιωτικούς παρόχους και περιλαμβάνει 40 ώρες κατάρτισης σύμφωνα με τη λίστα έργου (2^η Έκδοση) του BACB RBT. Μερικά μαθήματα παρέχουν εποπτεία άσκησης και/ή αξιολόγηση ενώ άλλα παρέχουν μόνο ώρες στην τάξη. Μόλις οι φοιτητές καλύψουν τα κριτήρια καταλληλότητας του BACB, δίνουν ένα διαδικτυακό διαγώνισμα πριν γίνουν Registered Behaviour Technicians. Οι RBTs πρέπει να εποπτεύονται από τους BCBA

Όταν το Δεκέμβριο του 2019, το BACB ανακοίνωσε τη λήξη της καταλληλότητας για να δίνουν το διαγώνισμα οι μη κάτοικοι των ΗΠΑ/Καναδά μέχρι το τέλος του 2022, η UK-Society for Behaviour Analysis (UK-SBA) έκανε αίτηση για μια τριετή παράταση. Η παράταση δόθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο και λήγει το 2025. Εν τω μεταξύ, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου έχει εισάγει ένα νέο σύστημα επαγγελματικής αναγνώρισης μέσω του PSA (2014). Το PSA αξιολογεί την εργασία των ρυθμιστών των επαγγελματιών υγείας και φροντίδας, αναγνωρίζει τους οργανισμούς που εγγράφουν επαγγελματίες υγείας και φροντίδας σε μη ρυθμισμένα επαγγέλματα και προσφέρει συμβουλές πολιτικής στα Υπουργεία και σε άλλους και ενθαρρύνει την έρευνα για τη βελτίωση της ρύθμισης. Έτσι, για να αναγνωριστεί κάποιος από το PSA, χρειάζεται να εγγραφούν οι αναλυτές συμπεριφοράς.

Το 2020, η UK Society of Behaviour Analysis (UK-SBA) κατάρτισε ένα εθελοντικό μητρώο για αναλυτές συμπεριφοράς με στόχο να εγκριθεί αυτό το μητρώο από το PSA. Από την 1^η Δεκεμβρίου του 2021, ένα σύνολο από 302 αναλυτές συμπεριφοράς έχουν εγγραφεί σε αυτό το μητρώο. Οι αιτούντες για το μητρώο χρειάζεται να τεκμηριώσουν ότι έχουν επαρκή κατάρτιση στην ανάλυση συμπεριφοράς. Δεν χρειάζεται να έχουν BCBA®s. Οι αιτήσεις αξιολογούνται και οι αποφάσεις λαμβάνονται από στο συμβούλιο της UK-SBA. Στο τέλος του Νοεμβρίου του 2020, η UK-SBA έκανε αίτηση για αναγνώριση αυτού του εθελοντικού μητρώου από την Professional Standards Authority (PSA). Στις αρχές του 2023 δόθηκε αυτή η αναγνώριση.

Εν τω μεταξύ, η UK-SBA έχει καταρτίσει μια Ομάδα Εργασίας για να αναπτύξει σύστημα πιστοποίησης στην Ανάλυση συμπεριφοράς. Ο στόχος της Ομάδας Εργασίας είναι να «διασφαλίσει ότι η UK-SBA εργάζεται για να εγκαθιδρύσει μακροπρόθεσμα, ένα πλαίσιο για επαγγελματική αναγνώριση και πιστοποίηση των αναλυτών συμπεριφοράς σε όλο το εύρος της άσκησης της ανάλυσης συμπεριφοράς» και να «διασφαλίσει ότι η UK-SBA πληροί τις προϋποθέσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης των προτύπων της PSA και του πλάνου στρατηγικής της UK-SBA».

Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες, οι Αναλυτές Συμπεριφοράς έχουν υιοθετήσει τα πρότυπα που τίθενται από το BACB. Ένα σημείο που συχνά δεν αναφέρεται σε συζητήσεις για την επαγγελματική αναγνώριση εκτός ΗΠΑ, ωστόσο, είναι το γεγονός ότι οι πιστοποιήσεις που παρέχονται από το BACB δεν είναι προσόντα εθνικά αναγνωρισμένα από καμία Ευρωπαϊκή χώρα, ακόμη και πριν την απόφαση του BACB να αλλάξει τη διεθνή του εστίαση με ισχύ από τον Ιανουάριο του 2023. Στην πραγματικότητα, κανένας τίτλος αναλυτή συμπεριφοράς που δεν έχει έδρα τις ΗΠΑ, αρκτικόλεξο, ή προσόν δεν αναγνωρίζεται σε δικαιοδοσίες εκτός ΗΠΑ απλά επειδή κάθε χώρα μπορεί να νομοθετεί για τα δικά της ζητήματα, και αυτό περιλαμβάνει και τις επίσημες αναγνωρίσεις επαγγελμάτων. Κάποιοι αναλυτές συμπεριφοράς το έχουν αντιληφθεί και έχουν αρχίσει τη διαδικασία αναζήτησης εθνικής αναγνώρισης για το επάγγελμα στη χώρα τους, ενώ άλλοι ενεργοποιήθηκαν από την απόφαση του BACB.

Αντιστοιχία ανάμεσα στα Εθνικά Δίκτυα Προσόντων του Ηνωμένου Βασιλείου και τα Δίκτυα Προσόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου εκ μέρους των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (Northern Ireland Assembly, Scottish Government and Welsh Assembly Government) υπέβαλε την Έκθεση Αναφοράς των Πλαισίων Προσόντων του Ηνωμένου Βασιλείου στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων το 2009. Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει τέσσερα διαφορετικά λειτουργικά πλαίσια προσόντων όπως απεικονίζονται στον Πίνακα 6 κάτω.

Πίνακας 6. Αναφορά του NQF του Ηνωμένου Βασιλείου στο EQF

RQF	Ρυθμισμένο Πλαίσιο Προσόντων για γενικά και επαγγελματικά προσόντα	Αγγλία Βόρεια Ιρλανδία	8 επίπεδα
CQFW	Πιστωτικές Μονάδες και Πλαίσιο Προσόντων για Ουαλία για όλα τα προσόντα	Ουαλία	8 επίπεδα
SCQF	Πιστωτικές Μονάδες και Πλαίσιο Προσόντων για Σκωτία για όλα τα προσόντα	Σκωτία	12 επίπεδα
FHEQ	Πλαίσια για Προσόντα Ανώτερης Εκπαίδευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο Φορείς Απονομής Πτυχίων	Φορείς απονομής πτυχίων του Ηνωμένου Βασιλείου (π.χ. HE)	5 επίπεδα

Πηγή: Report Referencing the Qualifications Frameworks of the United Kingdom to the European Qualifications Framework (Έκθεση Αναφοράς των Πλαισίων Προσόντων του Ηνωμένου Βασιλείου στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων)

Παρόλο τις τοπικές διαφορές και τις διαφορές ειδίκευσης υπάρχει μεγάλος αριθμός επικάλυψης ανάμεσα στα συστήματα και το κάθε ένα είναι τυποποιημένο στα επίπεδα EQA όπως ακολουθεί στον Πίνακα 7.

Πίνακας 7. Αναφορά του NQF του Ηνωμένου Βασιλείου στο EQF

 <p>European Qualifications Framework</p>			
<p>Επίπεδο EQF</p>	<p>RCF & CQFW</p>	<p>SCQF</p>	<p>Ακαδημαϊκό επίπεδο Ηνωμένου Βασιλείου</p>
<p>Επίπεδο 8</p> <p>Γνώση στο πιο προχωρημένο άκρο του πεδίου εργασίας ή μελέτης και στη διεπαφή ανάμεσα στα πεδία</p> <p>Οι πιο προχωρημένες και ειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για τη λύση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα και/ή στην καινοτομία και την επέκταση και επαναπροσδιορισμό υπάρχουσας γνώσης ή επαγγελματικής πρακτικής</p> <p>Να επιδεικνύουν σημαντική κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και διαρκή δέσμευση στην ανάπτυξη νέων ιδεών και διαδικασιών στην πρώτη γραμμή της εργασίας και στο πλαίσιο της μελέτης συμπεριλαμβανομένης και της έρευνας</p>	<p>Επίπεδο 8</p>	<p>Επίπεδο 12</p>	<p>Επίπεδο 8</p> <p>Doctoral degree</p> <p>Διδακτορικό</p>
<p>Επίπεδο 7</p> <p>Υψηλά εξειδικευμένη γνώση, κάποια εκ της οποίας βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της γνώσης στο πεδίο της εργασίας και της μελέτης, ως η βάση για πρωτοπόρα σκέψη και/ή έρευνα, κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στο πεδίο και στην διεπαφή ανάμεσα σε διαφορετικά πεδία</p> <p>Εξειδικευμένες δεξιότητες λύσεις προβλημάτων που απαιτούνται στην έρευνα και/ή στην καινοτομία για να αναπτυχθεί νέα γνώση και διαδικασίες και για να ενσωματωθεί η γνώση από διαφορετικά πεδία</p> <p>Διαχείριση και μεταμόρφωση της εργασίας ή του πλαισίου μελέτης τα οποία είναι περίπλοκα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις, ανάληψη ευθυνών για συνεισφορά στη επαγγελματική γνώση και πρακτική και/ή για την αναθεώρηση της στρατηγικής επίδοσης των ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 7</p>	<p>Επίπεδο 11</p>	<p>Επίπεδο 7</p> <p>Πτυχίο Master's</p>

<p>Επίπεδο 6</p> <p>Προχωρημένη γνώση στο πεδίο της εργασίας ή μελέτης, η οποία συνεπάγεται κριτική κατανόηση των θεωριών και των αρχών</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης.</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδο 6</p>	<p>Επίπεδα 10/9</p>	<p>Επίπεδο 6</p> <p>Πτυχίο Πανεπιστημίου</p>
<p>Επίπεδο 5</p> <p>Περιεκτική, εξειδικευμένη έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης</p> <p>Προχωρημένες δεξιότητες, επίδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, η οποία απαιτείται για την επίλυση περίπλοκων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε ένα εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Διαχείριση περίπλοκων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή έργων, αναλαμβάνοντας ευθύνη για λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτη εργασία ή πλαίσιο μελέτης, ανάληψη ευθύνης για διαχείριση επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων</p>	<p>Επίπεδα 5 και 4</p>	<p>Επίπεδα 8 και 7</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Προπαρασκευαστικό για Πανεπιστήμιο Πιστοποιητικό (Foundation/ Certificate)</p>
<p>Επίπεδο 4</p> <p>Έμπρακτη και θεωρητική γνώση σε ευρύ πλαίσιο σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να παραχθούν λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Άσκηση αυτό διαχείρισης στις καθοδηγητικές γραμμές της εργασίας ή σε πλαίσιο μελέτης οι οποίες είναι συνήθως προβλεπόμενες, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές, εποπτεία της ρουτίνας της εργασίας των άλλων, ανάληψη κάποιων ευθυνών για αξιολόγηση και βελτίωση της εργασίας ή των δραστηριοτήτων</p>	<p>Επίπεδο 3</p>	<p>Επίπεδο 6</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>AS and A level</p> <p>AS και επίπεδο A</p>

<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 2</p>	<p>Επίπεδο 5</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γενικό Πιστοποιητικό Λυκείου (βαθμοί A-C)</p>
<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γνώση γεγονότων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης</p> <p>Ένα εύρος από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για να ολοκληρωθούν εργασίες και να επιλυθούν προβλήματα επιλέγοντας και εφαρμόζοντας βασικές μεθόδους, εργαλεία, υλικά και πληροφορίες</p> <p>Ανάληψη ευθύνης για την ολοκλήρωση εργασιών στην εργασία ή στη μελέτη, προσαρμογή της δικής του συμπεριφοράς σε περιστάσεις για την επίλυση προβλημάτων</p>	<p>Επίπεδο 1</p>	<p>Επίπεδο 4</p>	<p>Επίπεδο 2</p> <p>Γενικό Πιστοποιητικό Λυκείου (βαθμοί D-G)</p>
<p>Επίπεδο 1</p> <p>Βασικές γενικές γνώσεις</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p> <p>Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την διεκπεραίωση απλών εργασιών</p>	<p>Εισαγωγικό 3</p>	<p>Επίπεδο 3</p>	<p>Επίπεδο 1</p> <p>Δεξιότητες για τη ζωή</p>
<p>Δεν υπάρχει αντίστοιχο EQF επίπεδο</p>	<p>Εισαγωγικό 2</p>	<p>Επίπεδο 2</p>	<p>---</p>
<p>Δεν υπάρχει αντίστοιχο EQF επίπεδο</p>	<p>Εισαγωγικό 1</p>	<p>Επίπεδο 1</p>	<p>---</p>

Επάρκεια Εισαγωγικού Επιπέδου του EuroBA αναφορικά με το NQF του Ηνωμένου Βασιλείου

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Εισαγωγικού Επιπέδου EuroBA ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 3 του EFQ. Οι υποψήφιοι για τις επάρκειες EuroBA σε εισαγωγικό επίπεδο στο Ηνωμένο Βασίλειο θα είναι κάτοχοι Γενικού Πιστοποιητικού Λυκείου (βαθμοί A-C).

Επάρκεια EuroBA Επιπέδου Master's αναφορικά με το NQF του Ηνωμένου Βασιλείου

Όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς στο Πνευματικό Προϊόν 1, τα μαθησιακά αποτελέσματα στα πεδία των Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αυτονομίας και Ευθύνης στην επάρκεια του Επιπέδου Master's EuroBA ευθυγραμμίζονται κυρίως με το Επίπεδο 6 και 7 του EFQ. Οι υποψήφιοι για τις επάρκειες του EuroBA στο Ηνωμένο Βασίλειο θα έχουν αποκτήσει πτυχίο Master's.

Σύνοψη

Μια σύνοψη των Εθνικών Πλαισίων Προσόντων των έξι χωρών παρουσιάζεται στον Πίνακα 8. Μια σύγκριση των εθνικών προσόντων για τα επίπεδα 7 (Επίπεδο EuroBA-Master's) και 3 (EuroBA Εισαγωγικό Επίπεδο) αποκαλύπτει ότι η τυποποίηση του NQF σε κάθε έθνος παράγει ισότιμες απαιτήσεις μαθησιακών αποτελεσμάτων, διασφαλίζοντας την ομοιογένεια των προτύπων κατάρτισης για τις επάρκειες του EuroBA σε όλες τις χώρες.

Πίνακας 8. Συγκρίσεις των Εθνικών Πλαισίων Προσόντων έξι χωρών

					
Επίπεδο 8	Επίπεδο 8	Επίπεδο 8	Επίπεδο 8	Επίπεδο 8	Επίπεδο 8
Διδακτορικό πρόγραμμα PhD τρία με τέσσερα έτη πέρα από το master (doktor)	Διδακτορικό δίπλωμα	Διδακτορικό/PhD (οδηγεί στον τίτλο του δόκτορα)	Πτυχία, τρίτου κύκλου, Annex 2 to Higher Education Ordinance 1993:100 (Διδακτορικό) Πτυχία, τρίτου κύκλου, Annex to	Διδακτορικό έρευνας Ακαδημαϊκό δίπλωμα για κατάρτιση έρευνας Δίπλωμα ειδίκευσης	Διδακτορικό δίπλωμα

			Regulation 1993: 221	Master's δεύτερο επιπέδου Δίπλωμα ακαδημαϊκής ειδίκευσης Δίπλωμα ανώτερης ειδίκευσης ή master's	
Επίπεδο 7 Πρόγραμμα Master's, ένα με τρία έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πέρα από το bachelor ή τέσσερα με έξι έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	Επίπεδο 7 Πτυχίο Master's	Επίπεδο 7 Πτυχίο Master of Science (οδηγεί σε πτυχίο MSc)	Επίπεδο 7 Πτυχία. δεύτερος κύκλος, Annex 2 to Higher Education Ordinance 1993:100 (πτυχίο Master's) Πτυχία, δεύτερος κύκλος, Annex 2 to Higher Education Ordinance 1993:100	Επίπεδο 7 Πτυχίο master's Ακαδημαϊκό δίπλωμα δεύτερου επιπέδου Master's πρώτου επιπέδου Δίπλωμα ακαδημαϊκής ειδίκευσης Δίπλωμα ανώτερης ειδίκευσης ή master's	Επίπεδο 7 Πτυχίο Master's
Επίπεδο 6 Πρόγραμμα Bachelor Bc και BcA, τρία έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση DiS τρία με τρεισήμισι έτη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Ωδεία – πτυχίο DiS – 8 έτη μελέτης μετά από 5 έτη (βασική εκπαίδευση) ή 6 έτη μελέτης μετά από ολοκλήρωση προγράμματος γενικού γυμνασίου Προσόντα NSK	Επίπεδο 6 Πτυχίο Bachelor's	Επίπεδο 6 Πτυχίο Bachelor of Science ή Δίπλωμα Ανώτερης Εκπαίδευσης σε κολλέγιο	Επίπεδο 6 Πτυχία, πρώτος κύκλος, (πτυχίο Bachelor's) Annex 2 στον Νόμο 1993:100 Πτυχία, πρώτος κύκλος, Annex to Regulation 2007:1164 Πτυχία, πρώτος κύκλος, Annex to Regulation 1993: 221 Προχωρημένο δίπλωμα στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση Προσόντα που απονέμονται εκτός επίσημης εκπαίδευσης Πτυχίο Bachelor's	Επίπεδο 6 Πτυχίο Bachelor's Ακαδημαϊκό δίπλωμα πρώτου επιπέδου	Επίπεδο 6 Πτυχίο Πανεπιστημίου

<p>Επίπεδο 5</p> <p>NSK προσόντα (Πιστοποίηση Επαγγελματικών Προσόντων)</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Επαγγελματικό μετα-δευτεροβάθμιο σχολείο για αποφοίτους των τάξεων μαθητείας EPAL, επίπεδο 5 (μετα-δευτεροβάθμιο επίπεδο)</p> <p>Δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης (μετα-δευτεροβάθμια)</p> <p>Δίπλωμα μετα-δευτεροβάθμιας και όχι ανώτερης εκπαίδευσης</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Διετές πτυχίο: αυτό αναφέρεται σε φοίτηση δυο χρόνων σε Κολλέγιο Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, η οποία, αναφορικά με το επίπεδο, είναι ανάμεσα στο Χρόνο 3 (Bachelor) Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (HBO, βλ. Επίπεδο 6) και το Χρόνο 4 μελέτης σε Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (βλ. Επίπεδο 4).</p> <p>Επίσης, ένα Associate Degree (2 έτη) είναι πιο εφαρμοσμένη εκπαίδευση συγκριτικά με τα μαθήματα της Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Δίπλωμα στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση</p> <p>Προσόντα που απονέμονται εκτός επίσημης εκπαίδευσης</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Δίπλωμα ανώτερης τεχνικής εκπαίδευσης</p>	<p>Επίπεδο 5</p> <p>Προπαρασκευαστικό για Πανεπιστήμιο Πιστοποιητικό (Foundation/Certificate)</p>
<p>Επίπεδο 4</p> <p>Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με διαγωνισμό αποφοίτησης Γενική εκπαίδευση (Gymnazium) – τέσσερα έτη ανώτερη δευτεροβάθμια φοίτηση</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Πιστοποιητικό επαγγελματικού σχολείου</p> <p>Επαγγελματικό λύκειο</p> <p>Πιστοποιητικό EPAL</p> <p>Πιστοποιητικό γενικού λυκείου</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Επίπεδο 4^α, χρειάζεται ένα δίπλωμα σε MBO Επίπεδο 4</p> <p>Επίπεδο 4+: δίπλωμα VWO (προπαρασκευαστική ακαδημαϊκή εκπαίδευση/πριν την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, 6</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Πτυχίο από ένα πρόγραμμα λυκείου – τίτλος προσόντων για μαθητές που άρχισαν το 2011 και μετά</p> <p>Τελική βαθμίδα από ένα ολοκληρωμένο εθνικό ή ειδικά</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>Επαγγελματικό τεχνικό δίπλωμα</p> <p>Δίπλωμα λυκείου Licei</p> <p>Δίπλωμα λυκείου</p> <p>Πιστοποιητικό ανώτερης τεχνικής ειδίκευσης</p>	<p>Επίπεδο 4</p> <p>AS and A level</p> <p>AS και επίπεδο A</p>

<p>Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με διαγώνισμα αποφοίτησης (Επαγγελματική εκπαίδευση) – τέσσερα έτη ανώτερη δευτεροβάθμια φοίτηση</p> <p>Συμπληρωματική φοίτηση που οδηγεί σε διαγώνισμα αποφοίτησης – Δυο έτη φοίτησης μετά το πιστοποιητικό VET</p> <p>NSK προσόντα</p>		<p>έτη, η οποία είναι συγκρίσιμη με τα Επίπεδα A, δίνει άμεση πρόσβαση στο πανεπιστήμιο)</p> <p>Προ πανεπιστημιακή εκπαίδευση για ενήλικες</p> <p>Γενικό λύκειο για ενήλικες</p> <p>Γενικό λύκειο</p>	<p>σχεδιασμένο πρόγραμμα</p> <p>Πτυχίο από εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου και κατάρτιση επιπέδου λυκείου – τίτλος προσόντων για μαθητές που άρχισαν το 2011 και μετά</p> <p>Τελική βαθμίδα από εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου και κατάρτιση επιπέδου λυκείου</p> <p>Πιστοποιητικό από γενικά μαθήματα λυκείου από λαϊκό λύκειο</p> <p>Προσόντα που απονέμονται εκτός επίσημης εκπαίδευσης</p>		
<p>Επίπεδο 3</p> <p>Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με πιστοποιητικό VET (Επαγγελματική εκπαίδευση) – τρία έτη ανώτερης δευτεροβάθμιας φοίτησης</p> <p>NSK προσόντα</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Πιστοποιητικό σχολείου επαγγελματικής κατάρτισης (μετά το γυμνάσιο)</p> <p>Πιστοποιητικό ΙΕΚ (αρχική επαγγελματική κατάρτιση – μετά το γυμνάσιο)</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>VET Level 3 (vocational training, vakopleiding) lasts 3 years and leads to Secondary Vocational Education (diploma at MBO level 3)</p> <p>VET Επίπεδο 3 (επαγγελματική κατάρτιση vakopleiding), διαρκεί 3 έτη και οδηγεί σε Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (δίπλωμα σε MBO επίπεδο 3)</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Τελική βαθμίδα υποχρεωτικού σχολείου</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Professional operator certificate (<i>Attestato di qualifica di operatore professionale</i>)</p> <p>Πιστοποιητικό επαγγελματία χειριστή (<i>Attestato di qualifica di operatore professionale</i>)</p>	<p>Επίπεδο 3</p> <p>Γενικό Πιστοποιητικό Λυκείου (βαθμοί A-C)</p>

Επίπεδο 2	Επίπεδο 2	Επίπεδο 2	Επίπεδο 2	Επίπεδο 2	Επίπεδο 2
<p>Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>Ολοκλήρωση προγράμματος της κατώτερης δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης – εννέα έτη</p> <p>Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με πιστοποιητικό VET – δυο έτη ανώτερης δευτεροβάθμιας φοίτησης</p> <p>Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση χωρίς πιστοποιητικό VET – 1 ή 2 έτη εκπαιδευτικό πρόγραμμα</p> <p>NSK προσόντα</p>	<p>Γυμνάσιο (υποχρεωτικό)</p>	<p>Προ-επαγγελματική Εκπαίδευση (VMBO, 4 επίπεδα, δίπλωμα στα επίπεδα 2, 3, ή 4) και δίπλωμα στο MBO επίπεδο 2</p>	<p>Τελική βαθμίδα ειδικού σχολείου σε υποχρεωτικό επίπεδο</p> <p>Τελική βαθμίδα από εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου και κατάρτιση σε υποχρεωτικό επίπεδο</p> <p>Πιστοποιητικό από λύκειο για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες</p> <p>Πιστοποιητικό από ειδική εκπαίδευση για ενήλικες επιπέδου λυκείου</p> <p>Βαθμίδα στα Σουηδικά μαθημάτων D για μετανάστες, ή ισότιμο που απονέμεται από λαϊκό σχολείο</p> <p>Βαθμίδα στην εκπαίδευση ενηλίκων του δήμου στα Σουηδικά μαθημάτων D για Μετανάστες, ή ισότιμο που απονέμεται από λαϊκό λύκειο</p> <p>Πιστοποιητικό από γενικά μαθήματα επιπέδου υποχρεωτικού σχολείου από λαϊκό λύκειο</p>	<p>Πιστοποιητικό υποχρεωτικής εκπαίδευσης</p>	<p>Γενικό Πιστοποιητικό Λυκείου (βαθμοί D-G)</p>

Επίπεδο 1 Ειδική εκπαίδευση Ολοκλήρωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε ειδικό σχολείο – 10 έτη	Επίπεδο 1 Δημοτικό (υποχρεωτικό)	Επίπεδο 1 Πιστοποίηση δημοτικού σχολείου (υποχρεωτικό) MBO δίπλωμα σε επίπεδο 1, ή δίπλωμα VMBO σε Επίπεδο 1	Επίπεδο 1 Τελική βαθμίδα από υποχρεωτικό σχολείο για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες Τελική βαθμίδα από ειδική αγωγή για ενήλικες σε υποχρεωτικό επίπεδο	Επίπεδο 1 Απολυτήριο γυμνασίου	Επίπεδο 1 Δεξιότητες για τη ζωή
--	--	--	---	--	---

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Arntzen, E., Hughes, J.C., Pellón, R., & Moderato, P. (2009). Behavior Analysis in Europe. An update. *European Journal of Behavior Analysis*, 10(2), 95-100
<https://doi.org/10.1080/15021149.2009.11434311>
- Arntzen, E. & Pellón, R. (2021). A view on the development and current situation of behaviour analysis in Europe. *Behavior and Social Issues*, 30(2), 346-360. DOI: 10.1007/s42822-021-00068-w
- Association for Behavior Analysis International (ABAI; 2021), *Verified Course Sequence Directory*, Retrieved 7.12.2021 from <https://www.abainternational.org/vcs/directory.aspx>
- Associazione Nazionale Famiglie di Persone con Disabilità Intellettiva e/o Relazionale (ANffAS, 2020) Retrieved 11.1.2022 from <http://www.anffas.net>
- Associazione Nazionale Genitori Soggetti Autistici (ANGSA, 2020) Retrieved 11.1.2022 from <http://angsa.it>
- Associazione Tecnici ABA (ASSOTABA, 2014) Retrieved 11.1.2022 from <https://www.assotaba.it>
- Autism Speaks. (2017). Autism Law Summit: “A gathering of doers”: International Award for Jana Gandalovičová. Retrieved 17.3.2019 from <https://www.autismspeaks.org/advocacy-news/2017-autism-law-summit-gathering-doers>

- Behavior Analysts Certification Board (BACB; 2021). Retrieved 7.12.2021 from <https://www.bacb.com/services/o.php?page=101135>
- Behavior Analysts Certification Board (BACB; 2018). Jana Gandalovičová received M Hemmingway Award. Retrieved 28.1.2023 from <https://www.youtube.com/watch?v=srMJ4rzxaskå>
- Bijou, S. W. (1984). Analisi comportamentale del ritardo mentale: Implicazioni per la diagnosi ed il trattamento [Behavior analysis of intellectual disability: Implications for diagnosis and treatment]. In R.Larcán, P.Moderato, & S.Perini (Eds.), *Nuove prospettive nelle scienze del comportamento* (pp. 27–48). Carboneditore.
- Bijou, S. W. (1993). *Behavior analysis of child development*. New Harbinger Publications.
- Bromark, G. & Granat, T. (2012). Rekommendationer. Reviderad och uppdaterad ur rapporten Mångsidiga intensiva insatser för barn med autism i förskoleålder. (Rev. ed.). Lund: Sveriges Habiliteringschefer (Recommendations; revised and updated from report; Comprehensive interventions for preschool children with autism). Retrieved 15.2.2023 from https://habiliteringisverige.se/arkiv/ebh_report/mangsidiga-intensiva-insatser-for-barn-med-autism-i-forskolealdern
- Čadilová, V., Žampachová, M. a kol. (2012). *Metodika práce se žákem s poruchami autistického spektra*. Olomouc: UP. Dostupné z Retrieved 28.1.2023 from http://www.inkluze.upol.cz/portal/velke_publikace/metodiky/PAS_Metodika.pdf
- Carr, J. (2011). Jerry Shook and the BACB: An enduring legacy. *Newsletter of the Association for Science in Autism Treatment*, 8(4), 2–3.
- Cooper, J., Heron, T., & Heward, W. (2020). *Applied behavior analysis* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- de Droomboom (2006). ABA Behandelcentrum voor kinderen met autism. Retrieved 14.2.2023 from <https://stichtingdedroomboom.nl/>
- European Commission (2011). Development of National Qualification Frameworks in Europe. European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP). Retrieved 14.2.2023 <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/6112>
- EOPPEP (2016). *Greece EQF Referencing Report*. National Organisation for the Certification of Qualifications & Vocational Guidance (EOPPEP). Retrieved 14/2/2023 from https://europa.eu/europass/system/files/2022-05/Greek_Referencing_Report%5B1%5D.pdf
- Gandalovičová, J. (2016). The arrival of ABA in the Czech Republic. *European Association for Behavior Analysis Newsletter, December*. Retrieved from

- <http://www.europeanaba.org/>
- Governmental Committee for Citizens with Disabilities/Vládní Výbor pro Zdravotně Postižené Občany. (2016). *Podnět k řešení situace života osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin* [Incentive to resolve the adverse life Situation of persons with autism spectrum disorder and their families].
- <https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Podnet-k-reseni-situace-PAS.pdf>
- Hughes, C. J., & Shook, G. L. (2007). Training and certification of behaviour analysts in Europe: Past, present, and future challenges. *European Journal of Behavior Analysis*, 8(2), 239–249.
- Huskens, B. & Palmen, A. M. J. W. (2016). Applied Behavior Analysis: het ABA van ABA. *GZ-Psychologie*, 8, 12-15. <https://doi.org/10.1007/s41480-016-0004-x>
- ISFOL (2012). *First Italian Referencing Report to the European Qualification Network*.
- Italian Society of Experimental and Applied Behavior Analysis (SIACSA, 2014). Retrieved 11.1.2022 from <http://www.siacsa.org>
- Keenan, M., Dillenburger, K., Konrad, MH. et al. (2022). Professional development of behavior analysts in Europe: A snapshot for 21 countries. *Behavior Analysis in Practice*. <https://doi.org/10.1007/s40617-022-00754-0>
- Kelly, M., Martin, N., Dillenburger, K., Kelly, A., & Miller, M. M. (2018). Spreading the news: History, successes, challenges and the ethics of effective dissemination. *Behavior Analysis in Practice*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s40617-018-0238-8>
- Kingsdorf, S., & Pančocha, K. (2020). A survey of the use of applied behavior analysis for children with autism in the Czech Republic. Retrieved 11.2.2020 from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08856257.2020.1726092>
- Kingsdorf, S., & Pančocha, K. (2021). Looking at Europe's recent behavioral telehealth practices for children and families impacted by neurodevelopmental disabilities. *International Journal of Developmental Disabilities*. <https://doi.org/doi.org/10.1080/20473869.2021.1925403>
- Neidt, E. & Schenk, J. J. (2012). Een review van gedragsmodificatie programma's gebaseerd op principes uit de Toegepaste Gedragsanalyse (ABA) voor kinderen met een autisme spectrum stoornis. *Wetenschappelijk Tijdschrift Autisme*, Vol. 2, 47-54.
- NLFQ (2019). *Referencing the Dutch Qualifications Framework NLQF to the European Qualifications Framework*.
- Mellon, R. (2013). *Psychology of behavior* (3rd ed.). Athens: Pedio Books
- Moderato, P., Presti, G. (2006) Behaviorism and the science of behavior: its development in

- Italy *International Journal of Psychology* 41, 6, 480-485
- Moderato, P., Presti, G. (2019). La febbre dell'ABA. *Giornale Italiano dei Disturbi del Neurosviluppo*, 4, 1 20-32.
- Oppo, A., Schweiger, M., Ristallo, A., Presti, G., Pergolizzi, F., Moderato, P. (2019). Mindfulness skills and psychological inflexibility: two useful tools for a clinical assessment for adolescents with internalizing behaviors. *Journal of Child and Family Studies* <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01539-w>
- Pohanková, J., Šťastná, V., Roskovec, V., & Stalker, M. (2011). *National Referencing Report of the Czech Republic*. National Institute for Education, Education Counselling Centre and Centre for Continuing Education of Teachers (NÚV)
- Professional Standards Agency (PSA; 2014). *Accredited Registers - Our Standards*. Retrieved from <https://www.professionalstandards.org.uk/publications/detail/accredited-registers---our-standards>
- Robertshuis, (2006). Autisme de wereld in. Retrieved 14.2.2023 from <https://www.hetrobertshuis.nl/sponsoring/>
- Roll-Pettersson, L., & Ala'i-Rosales, S. (2009). Using blended and guided technologies in a university course for scientist-practitioners: Teaching Applied Behavior Analysis to autism professionals. *Journal of Intellectual Disabilities*, 13, 2, 113-142.
- Roll-Pettersson, L., Ek, U., & Ramnerö, J. (2010). Benefits of BACB certification for universities in Europe: A case study from Sweden. *Association of Professional Behavior Analysts*, 17.
- Roll-Pettersson, L., Gena, A., Eldevik, S., Moderato, P., Sigurdardottir, Z. G., Dillenburger, K., Keenan, M., & Ala'i-Rosales, S. (2020). Higher education and behavior analysis in Europe: creating a unified approach for the training of autism professionals. *European Journal of Behavior Analysis*, 21(1), 158–184. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1080/15021149.2020.1758990>
- SEQF-EQF Committee (2015). Förordning (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande. *Department of Education*. Retrieved 15.2.2023 from [SeQF - en stödstruktur för validering \(valideringvast.se\)](https://www.seqf.se/en/stodstruktur-for-validering)
- SimpleSteps. (2016). *Simple Steps Autism: The online teaching platform for the treatment of Autism*. Retrieved 3.11.2021 from www.simplestepsautism.com
- Stichting Raeger (2011). Autismecentrum. Retrieved 14.2.2023 from <https://www.raeger.nl/ontstaan-van-raeger/>

- Vláčil, J. (1975) Ke kritice behaviorismu. *Sociologický Časopis*, 11 (4), s. 352-364.
- Vládní výbor pro zdravotně postižené občany (2016) *Podnět k řešení situace osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin*. Online. Dostupné z:
<https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Podnet-k-reseni-situace-PAS.pdf>
- Vyhláška č. 55/2011 Sb. *Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků*.
- Vyhláška č. 39/2005 Sb. Vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání.
- Zákon 201/2017 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb. (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)
- Zákon 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)
- Žampachová, Z. (2014) Vzdělávání dětí s autismem patří k nejtěžším disciplínám speciální pedagogiky. *Člověk v tísni*. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/vzdelavani-deti-s-autismem-patri-k-nejtezsim-disciplinam-specialni-pedagogiky-1799gp>